

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY w Białymstoku

ul. Pogodna 22, 15-354 Białystok, tel. (085) 74 97 200, fax 74 97 209

e-mail: sekretariat@wup.wrotapodlasia.pl, www.up.podlasie.pl

Ranking **zawodów** **deficytowych i nadwyżkowych** **w woj. podlaskim** **w 2009r.**

Białystok KWIECIEŃ 2010

**RAPORT OPRACOWANO
W WYDZIALE BADAŃ I ANALIZ
WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY
W BIAŁYMSTOKU**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
PODSTAWA I METODOLOGIA OPRACOWANIA	5
1. ANALIZA BEZROBOCIA W WOJ. PODLASKIM WEDŁUG ZAWODÓW	7
1.1. ANALIZA NOWO REJESTRUJĄCYCH SIĘ BEZROBOTNYCH WEDŁUG ZAWODÓW	7
1.2 BEZROBOTNI OGÓŁEM.....	10
1.3 STRUKTURA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH WG PŁCI.....	15
1.4 STRUKTURA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH ABSOLWENTÓW	18
1.5 ZAWODY GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE W WOJ. PODLASKIM	20
2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)	25
2.1. WSKAŹNIK SZANSY UZYSKANIA OFERTY.	29
3. ANALIZA BEZROBOCIA I OFERT PRACY WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI OSTATNIEGO MIEJSCA PRACY (WG SEKCJI PKD).....	31
4. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.....	34
4.1. ZAWODY NADWYŻKOWE	36
4.2 ZAWODY DEFICYTOWE	39
4.3 ZAWODY ZRÓWNOWAŻONE.....	43
PODSUMOWANIE	45

WSTĘP

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest jednym z instrumentów dostarczających informacji z zakresu popytu i podaży pracy; relacje między nimi są jednym z głównych czynników kształtujących sytuację na rynku pracy.

Monitoring zawodów i deficytowych jako jednolita metoda, służąca koordynacji szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego z potrzebami rynku pracy, została wprowadzona w 2005r. przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy. Na podstawie opracowanych przez MGiP zaleceń metodycznych do prowadzenia Monitoringu sporządzane są cyklicznie raporty powiatowe, wojewódzkie i krajowe o charakterze diagnostycznym (raporty półroczne) oraz diagnostyczno-prognostycznym (raporty roczne).

Niniejszy raport ma charakter diagnostyczny i zawiera analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Cel opracowania

Obowiązek opracowywania analiz rynku pracy i badania popytu na pracę, w tym prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy. Zadanie to wynika z zapisów Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹.

Podstawowym celem niniejszego Rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest opracowanie kompleksowej, aktualnej informacji na temat kształtowania się popytu i podaży pracy na regionalnym rynku pracy w 2009r. w przekroju zawodowym.

W założeniach twórców Monitoringu porównanie struktury zawodowej strony popytowej rynku pracy (ofert pracy zgłaszanych do urzędów pracy) i podaży pracy (zarejestrowanych bezrobotnych) powinno pozwolić na:

- określenie obszarów nierównowagi między popytem a podażą siły roboczej (wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych),
- utworzenie rankingu zawodów wg wskaźników: intensywności nadwyżki/deficytu zawodów, szansy uzyskania oferty, długotrwałego bezrobocia.

Uzyskane informacje w tym zakresie będą stanowić źródło informacji pomocne przy:

¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, art. 8, ust.1 pkt.3 (Dz. U. z 2004r. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.).

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

- o określaniu kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na regionalnym rynku pracy,
- o właściwym planowaniu i prowadzeniu działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu przez samorządy oraz instytucje i organizacje zajmujące się problematyką bezrobocia,
- o podnoszeniu jakości usług rynku pracy w zakresie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, poprzez dostarczanie informacji w zakresie zawodów poszukiwanych przez pracodawców oraz zawodów, na które zmniejsza się zapotrzebowanie na rynku pracy,
- o inicjowaniu kierunków szkoleń osób bezrobotnych zgodnie z potrzebami rynku pracy, w celu zapewnienia ich większej efektywności,
- o planowaniu kierunków kształcenia zawodowego dostosowanych do potrzeb rynku pracy,
- o prowadzeniu racjonalnego i zgodnego z potrzebami rynku pracy gospodarowania środkami Funduszu Pracy,
- o sporządzaniu wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne.

Podstawa i metodologia opracowania

Podstawowym źródłem informacji wykorzystanych do opracowania Raportu były dane liczbowe dotyczące struktury zarejestrowanych bezrobotnych i wolnych miejsc pracy, zawarte w załącznikach do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy, sporządzanych przez powiatowe urzędy pracy:

- załączniku nr 3 „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności” za I i II półrocze 2009r.,
- załączniku nr 2 „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy” za I i II półrocze 2009r.

Należy mieć tu na względzie ograniczenia związane z przyjętą metodologią Monitoringu, zawężającą analizę części popytowej strony regionalnego rynku pracy jedynie do ofert pracy będących w dyspozycji powiatowych urzędów pracy. Diagnoza zapotrzebowania na zawody opracowywana głównie w oparciu o informacje przekazywane w tym zakresie przez pracodawców urzędom pracy, jest mało miarodajnym źródłem informacji. Dodatkowo należy zauważyć, że pracodawcy niejednokrotnie mają problemy z jednoznacznym i odpowiadającym nomenklaturze klasyfikacji zawodów określaniem zawodów stanowisk w zgłaszanych ofertach. Stąd liczne grupy zawodów

„pracowników ...gdzie indziej niesklasyfikowanych”.

Podstawą analizy struktury zawodowej bezrobotnych i ofert pracy jest Klasyfikacja Zawodów i Specjalności, wprowadzona do powszechnego stosowania Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2004r. Nr 265, poz. 2644 z późn. zm.). Obowiązuje ona od 1 stycznia 2005r.

W dokumencie tym zawód został zdefiniowany jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów. Zawód może dzielić się na specjalności, które są wynikiem podziału pracy w ramach zawodu i zawierają czynności o podobnym charakterze wymagające pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.

Klasyfikacja została opracowana na podstawie Międzynarodowego Standardu Klasyfikacji Zawodów ISCO-88 (COM), dostosowanego do potrzeb Unii Europejskiej i uwzględnia aktualną strukturę zawodową na rynku pracy w Polsce.

Klasyfikacja obejmuje 1770 zawodów (specjalności), które zostały zagregowane w 392 grupy elementarne, a następnie w 116 grup średnich, 30 dużych i 10 wielkich. Wszystkie pozycje klasyfikacyjne opatrzone zostały symbolem cyfrowym (kodem). Grupy wielkie oznaczono symbolem jednocyfrowym, grupy duże – dwucyfrowym, grupy średnie – trzycyfrowym, a elementarne – czterocyfrowym. Poszczególnym zawodom i specjalnościom przyporządkowano kod sześciocyfrowy. Podstawowym kryterium wyodrębniania grup wielkich jest poziom kwalifikacji. Natomiast pozostałe poziomy agregacji powstały w wyniku zastosowania w różny sposób kryterium „specjalizacji umiejętności”, co polega na każdorazowym braniu pod uwagę różnych umiejętności, np. rodzaju koniecznej wiedzy, posługiwania się określonymi narzędziami i stosowania odpowiednich materiałów lub też rodzaju wykonywanego produktu i świadczonych usług.

Podstawowy poziom agregacji danych przyjęty w niniejszym opracowaniu to elementarne 4-cyfrowe grupy zawodów, uzupełnione o zestawienia 6-cyfrowych zawodów i specjalności.

1. ANALIZA BEZROBOCIA W WOJ. PODLASKIM WEDŁUG ZAWODÓW

1.1. Analiza nowo rejestrujących się bezrobotnych według zawodów

W 2009r., w powiatowych urzędach pracy województwa podlaskiego zarejestrowało się 90955 nowych bezrobotnych (w roku poprzednim – 75550 osób). Napływ do bezrobocia zwiększył się więc o 15405 osób, tj. o 20,4%. Spośród nowo zarejestrowanych osób bezrobotnych, zawód posiadały 66322 osoby, tj. 72,9% (w roku poprzednim odpowiednio: 55210 osób i 73,1%).

Tab. 1 Nowo rejestrujący się bezrobotni w woj. podlaskim w latach 2008-2009 wg wielkich grup zawodów

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	2008		2009		wzrost/ spadek (+/-)	
	liczba	%	liczba	%	w liczbach	w %
Ogółem, z tego:	75550	100,0	90955	100,0	+15405	+20,4
0. Siły zbrojne	3	0,0	6	0,0	+3	+100,0
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	85	0,1	103	0,1	+18	+21,2
2. Specjaliści	9594	12,7	11968	13,2	+2374	+24,7
3. Technicy i inny średni personel	12760	16,9	15241	16,8	+2481	+19,4
4. Pracownicy biurowi	1781	2,4	1876	2,1	+95	+5,3
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	6331	8,4	7537	8,3	+1206	+19,0
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1496	2,0	1661	1,8	+165	+11,0
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	15641	20,7	19157	21,1	+3516	+22,5
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2895	3,8	3401	3,7	+506	+17,5
9. Pracownicy przy pracach prostych	4624	6,1	5372	5,9	+748	+16,2
Bez zawodu	20340	26,9	24633	27,1	+4293	+21,1

Największy napływ osób bezrobotnych do ewidencji urzędów pracy odnotowano tradycyjnie w grupie robotników przemysłowych i rzemieślników (21,1% ogółu „napływów”), techników i innego średniego personelu (16,8%) i specjalistów (13,2%). W 2009 roku napływy do bezrobocia zwiększyły się we wszystkich grupach zawodowych, w największym zaś stopniu wzrosła liczba nowo rejestrujących się osób z wykształceniem wyższym (o 24,7%), robotników przemysłowych i rzemieślników (o 22,5%), a także techników i innego średniego personelu (o 19,4%). Najmniejszy zaś napływ do bezrobocia miał miejsce w przypadku pracowników biurowych (o 5,3%).

Tab. 2 Największy napływ do bezrobocia według dużych (2-cyfr.) grup zawodów

Grupy zawodów	2008r.	2009r.	wzrost/ spadek napływu (+/-)
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń, w tym:	9052 (12,0%)	11667 (12,8%)	2615
- mechanicy pojazdów samochodowych	2534	3309	775
- ślusarze i pokrewni	1917	2611	694
- mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	1546	1877	331
- ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali	780	1037	257
Pozostali specjaliści, w tym:	7925 (10,5%)	9799 (10,8%)	1874
- specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	1773	2393	620
- specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	1817	2028	211
- archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	1222	1473	251
- ekonomiści	989	1148	159
Średni personel techniczny, w tym:	7288 (9,6%)	9422 (10,4%)	2134
- technicy mechanicy	2562	3726	1164
- technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	1411	1573	162
- technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	1223	1499	276
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, w tym:	7761 (10,3%)	8998 (9,9%)	1237
- krawcy, kapelusznicy i pokrewni	1632	1769	137
- stolarze i pokrewni	1717	2186	469
- piekarze, cukiernicy i pokrewni	1544	1934	390
Pracownicy pozostałych specjalności (z grupy techników i innego średniego personelu), w tym:	6081 (8,0%)	6637 (7,3%)	556
- pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	3116	3411	295
- agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	727	812	85
- organizatorzy turystyki i pokrewni	696	865	169
- pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	430	535	105
Sprzedawcy i demonstratorzy	4501 (6,0%)	5319 (5,8%)	818
Górnicy i robotnicy budowlani, w tym:	4284 (5,7%)	5264 (5,8%)	980
- murarze i pokrewni	1163	1452	289
- monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych	653	719	66
- malarze budowlani i pokrewni	516	572	56
- cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	491	680	189

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Generalnie napływ bezrobotnych zwiększył się najbardziej w grupach zawodowych w obrębie robotników przemysłowych i rzemieślników oraz techników i innego średniego personelu oraz specjalistów.

Natomiast w ramach poszczególnych zawodów i specjalności (6-cyfrowych), w 2009 roku najwięcej bezrobotnych zarejestrowało się w poniższych zawodach i specjalnościach:

Zawód	2008		2009	
• Sprzedawca	3243	4,3%	3807	4,2%
• Asystent ekonomiczny [zawód szk.: Technik ekonomista]	2121	2,8%	2282	2,5%
• Technik mechanik	1546	2,0%	2248	2,5%
• Ślusarz	1383	1,8%	1874	2,1%
• Krawiec	1178	1,6%	1271	1,4%
• Specjalista administracji publicznej	1055	1,4%	1107	1,2%
• Technik rolnik	901	1,2%	1071	1,2%
• Robotnik budowlany	835	1,1%	1071	1,2%
• Murarz	839	1,1%	1049	1,2%
• Stolarz	764	1,0%	1006	1,1%
• Mechanik samochodów osobowych	881	1,2%	985	1,1%
• Kucharz	767	1,0%	858	0,9%
• Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	703	0,9%	856	0,9%
• Ekonomista	723	1,0%	837	0,9%
• Piekarz	627	0,8%	808	0,9%

Spośród ogółu bezrobotnych nowo rejestrujących się w 2009r. 14,9% stanowiły **osoby będące w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki** (13525). Liczba nowo rejestrujących się absolwentów była większa niż w roku poprzednim o 2413 osoby, tj. o 21,7%, a ich udział w ogólnej zbiorowości nowo rejestrujących się bezrobotnych zwiększył się o 0,2 punktu proc. Najwięcej absolwentów rejestrowało się w zawodach:

Zawód	2008		2009	
Specjalista administracji publicznej	458	4,1%	392	2,9%
Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	212	1,9%	359	2,7%
Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	377	3,4%	354	2,6%
Technik mechanik	203	1,8%	346	2,6%

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Zawód	2008		2009	
	liczba	procent	liczba	procent
Pedagog	318	2,9%	289	2,1%
Ekonomista	271	2,4%	270	2,0%
Mechanik pojazdów samochodowych	116	1,0%	256	1,9%
Kucharz małej gastronomii	154	1,4%	210	1,6%
Sprzedawca	151	1,4%	189	1,4%
Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	190	1,7%	167	1,2%
Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	105	0,9%	148	1,1%
Filolog – filologia obcojęzyczna	99	0,9%	145	1,1%
Prawnik legislator	99	0,9%	130	1,0%
Specjalista ochrony środowiska	151	1,4%	128	0,9%
Technik rolnik	93	0,8%	127	0,9%
Technik żywienia i gospodarstwa domowego	125	1,1%	122	0,9%

1.2 Bezrobotni ogółem

W końcu 2009r. w urzędach pracy woj. podlaskiego zarejestrowanych było 61169 bezrobotnych. W ciągu roku liczba bezrobotnych zwiększyła się o 15348 osób, tj. o 33,5%. Stopa bezrobocia wyniosła dla województwa 12,6%, tj. o 2,9 punktu procentowego więcej niż przed rokiem.

W populacji bezrobotnych dominują osoby posiadające zawód. W końcu 2009r. zbiorowość ta liczyła 46760 osób (76,4% ogółu bezrobotnych w województwie) i w porównaniu do końca ubiegłego roku zwiększyła się o 11611 osób, tj. o 33,0%. Bez zawodu natomiast było 14409 zarejestrowanych bezrobotnych (23,6%), tj. o 3737 osób więcej niż przed rokiem (o 35,0%).

Statystyka dla osób bezrobotnych posiadających zawód sporządzana jest według zawodu, w jakim bezrobotni ci poszukują pracy i do wykonywania tego zawodu mają odpowiednie kwalifikacje potwierdzone świadectwem szkolnym lub innym dokumentem, bądź odpowiednim stażem pracy w danym zawodzie. Natomiast grupa bezrobotnych bez zawodu obejmuje osoby, które nie posiadają świadectwa czy dyplomu ukończenia szkoły lub odpowiedniego kursu oraz osoby, które nie posiadają udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 1 roku w tym samym zawodzie. Są to głównie osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

W 2009r. poziom bezrobocia zwiększył się we wszystkich wielkich grupach zawodowych, najbardziej jednak był odczuwalny w grupie specjalistów (o 41,5%) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (o 37,6%). Najmniejszy natomiast wzrost liczby bezrobotnych miał miejsce wśród rolników, ogrodników, leśników i rybaków (o 5,3%) oraz pracowników biurowych (o 16,8%).

Tab. 3 Bezrobotni w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów w latach 2008-2009 (stan w końcu roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	2008		2009		wzrost/spadek (+/-)	
	liczba	%	liczba	%	w liczbach	w %
Ogółem, z tego:	45821	100,0	61169	100,0	+15348	+33,5
0. Siły zbrojne	3	0,01	4	0,01	+1	+33,3
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	77	0,2	106	0,2	+29	+37,7
2. Specjaliści	4179	9,1	5915	9,7	+1736	+41,5
3. Technicy i inny średni personel	7178	15,7	9716	15,9	+2538	+35,4
4. Pracownicy biurowi	1319	2,9	1540	2,5	+221	+16,8
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	4389	9,6	5693	9,3	+1304	+29,7
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1458	3,2	1536	2,5	+78	+5,3
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	10637	23,2	14637	23,9	+4000	+37,6
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2000	4,4	2709	4,4	+709	+35,5
9. Pracownicy przy pracach prostych	3909	8,5	4908	8,0	+999	+25,6
Bez zawodu	10672	23,3	14409	23,6	+3737	+35,0

Wśród ogółu bezrobotnych najliczniej reprezentowaną od lat grupą zawodową są robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. W końcu 2009r. do grupy tej zaliczono 14637 osób i stanowiły one 23,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W ostatnich latach zmniejszał się udział robotników przemysłowych i rzemieślników w zbiorowości zarejestrowanych bezrobotnych, jednakże w 2009r. znowu odnotowano jego wzrost – o 0,7 punktu proc. Liczebność tej grupy zawodowej zwiększyła się o 4000 osób, tj. o 37,6%.

Drugą pod względem liczebności grupą zawodową są bezrobotni technicy i inny średni personel - w końcu 2009r. w grupie tej zarejestrowanych było 9716 osób. Stanowiły one 15,9% ogółu bezrobotnych. W ciągu roku odsetek bezrobotnych techników wzrósł o 0,2 punktu proc., a liczba - o 2538 osób, tj. aż o 35,4%.

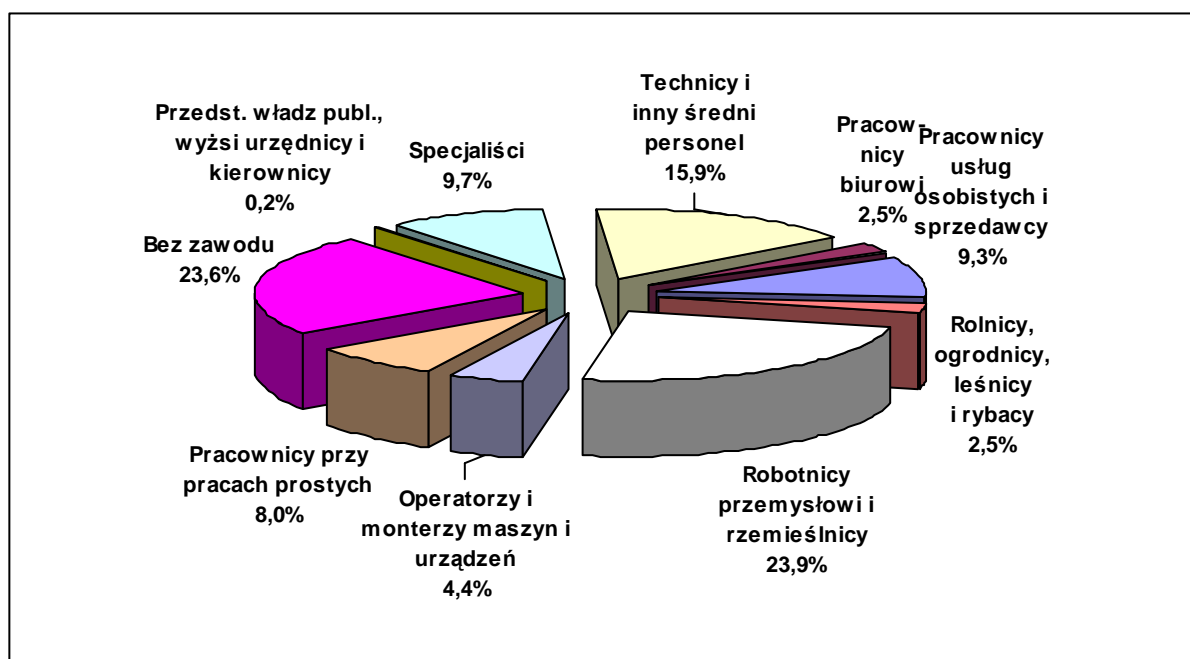
Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Od kilku lat problemy ze znalezieniem zatrudnienia mają również osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych, chociaż na ogół pozostają bez pracy krócej niż osoby reprezentujące niższe poziomy wykształcenia. Podobnie jak w poprzednich latach, w 2009r. zwiększyła się zarówno liczba bezrobotnych specjalistów (o 1736 osób, tj. o 41,5%), jak i ich procentowy udział wśród ogółu bezrobotnych – o 0,6 punktu. W końcu 2009r. zarejestrowanych było 5915 specjalistów, co stanowiło 9,7% ogółu bezrobotnych. Obecnie jest to trzecia najliczniejsza grupa zawodowa wśród bezrobotnych. Wśród bezrobotnych z wyższym wykształceniem najliczniej reprezentowani są specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania, specjaliści administracji publicznej, archeolodzy, socjolodzy i pokrewni, ekonomiści, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni.

Rejestry bezrobotnych są dość licznie zasilane również przez byłych pracowników usług osobistych i sprzedawców. W końcu 2009r. zarejestrowane były w tej grupie 5693 osoby, co stanowiło 9,6% całej zbiorowości bezrobotnych. W stosunku do końca roku ubiegłego liczebność tej grupy zwiększyła się o 1304 osoby (tj. o 29,7%), natomiast jej procentowy udział zmniejszył się o 0,3 punktu.

Najmniej liczną grupą wśród bezrobotnych są przedstawiciele sił zbrojnych – 4 osoby zarejestrowane w końcu 2009r. (0,01%), przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy - 106 osób (0,2%) oraz rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 1536 osób i pracownicy biurowi – 1540 osób (po 2,5%).

Wykres 1. Struktura zawodowa bezrobotnych w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów (stan w końcu 2009r.)

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

W poniższym rankingu zawodów najliczniej reprezentowanych przez podlaskich bezrobotnych zostały uwzględnione 34 elementarne (4-cyfrowe) grupy zawodów, w których zarejestrowanych było w skali województwa co najmniej 500 osób bezrobotnych (w końcu poprzedniego roku takich grup było 25).

Tab. 4 Lista rankingowa 4-cyfrowych grup zawodów najczęściej występujących wśród zarejestrowanych bezrobotnych w woj. podlaskim w końcu 2009r.

Lp	Kod zaw.	Nazwa elementarnych grup zawodów	2008		2009	
			liczba	% do ogółu bezr.	liczba	% do ogółu bezr.
1.	"5221"	Sprzedawcy i demonstratorzy	3033	6,6	3927	6,4
2.	"3419"	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	1606	3,5	2071	3,4
3.	"3115"	Technicy mechanicy	1319	2,9	2055	3,4
4.	"7231"	Mechanicy pojazdów samochodowych*	1379	3,0	2043	3,3
5.	"7222"	Ślusarze i pokrewni	1310	2,9	1971	3,2
6.	"7433"	Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	1315	2,9	1494	2,4
7.	"3212"	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	1182	2,6	1487	2,4
8.	"5122"	Kucharze	1066	2,3	1432	2,3
9.	"9132"	Pomoce i sprzętaczkę biurowe, hotelowe i podobne	1185	2,6	1391	2,3
10.	"7422"	Stolarze i pokrewni	922	2,0	1376	2,2
11.	"7233"	Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń*	1009	2,2	1321	2,2
12.	"9321"	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	954	2,1	1285	2,1
13.	"7412"	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	856	1,9	1226	2,0
14.	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	879	1,9	1224	2,0
15.	"7121"	Murarze i pokrewni	867	1,9	1186	1,9
16.	"2419"	Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	742	1,6	1154	1,9
17.	"3119"	Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	798	1,7	1065	1,7
18.	"2479"	Specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	703	1,5	981	1,6
19.	"3112"	Technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	712	1,6	955	1,6
20.	"9141"	Gospodarze budynków	722	1,6	917	1,5
21.	"7223"	Ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali*	498	1,1	812	1,3
22.	"5141"	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	559	1,2	776	1,3
23.	"4191"	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	618	1,3	730	1,2
24.	"6131"	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	683	1,5	708	1,2
25.	"2441"	Archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	420	0,9	634	1,0
26.	"7436"	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	548	1,2	603	1,0

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Lp	Kod zaw.	Nazwa elementarnych grup zawodów	2008		2009	
			liczba	% do ogółu bezr.	liczba	% do ogółu bezr.
27.	"6111"	Rolnicy produkcji roślinnej	592	1,3	599	1,0
28.	"2411"	Ekonomiści	454	1,0	598	1,0
29.	"3213"	Technicy technologii żywności*	428	0,9	583	1,0
30.	"8323"	Kierowcy samochodów ciężarowych	431	0,9	573	0,9
31.	"7136"	Monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych*	435	1,0	569	0,9
32.	"7242"	Elektromonterzy	356	0,8	542	0,9
33.	"2321"	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	404	0,9	530	0,9
34.	"7141"	Malarze budowlani i pokrewni	351	0,8	518	0,8

Najliczniejsza wśród osób bezrobotnych grupa zawodowa to od lat sprzedawcy i demonstratorzy (3927 osób, tj. 6,4% ogółu bezrobotnych). Jednocześnie do tej grupy adresowanych jest najwięcej propozycji zatrudnienia. O ile jednak wcześniej zawód ten, mimo tak dużej liczby bezrobotnych, był zawodem równoważonym przez dużą liczbę ofert pracy (choćby wynikającą głównie ze znacznej rotacji kadr) lub o nieznacznej nadwyżce podaży pracowników, to obecnie jest to zawód nadwyżkowy.

Także następną liczenie reprezentowana grupa zawodowa – pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani (2071 osób, tj. 3,4%) charakteryzuje się znaczną nadwyżką podaży pracy.

Podobnie inne grupy zawodów zajmujące wysokie pozycje na powyższej liście rankingowej, czyli technicy mechanicy (2055 osób – 3,4%), mechanicy pojazdów samochodowych (2043 osoby, tj. 3,3%) oraz ślusarze i pokrewni (1971 osób, tj. 3,2%) – to grupy zawodów zdecydowanie nadwyżkowe ze znaczną nadreprezentacją osób poszukujących pracy w stosunku do wolnych miejsc zatrudnienia.

W rankingu zawodów najliczniej reprezentowanych przez zarejestrowanych bezrobotnych wystąpiły również zawody z grupy specjalistów. Były to zawody: specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani (1154 osoby, tj. 1,9%), specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani (981 osób, tj. 1,6% ogółu bezrobotnych), archeolodzy, socjolodzy i pokrewni (603 osoby, tj. 1,0%), ekonomiści (598 osób, tj. 1,0%) oraz nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (530 osób, tj. 0,9%). Bezrobotni specjaliści w wymienionych wyżej zawodach stanowią od kilku lat nadwyżkę, której podlaski rynek pracy nie jest w stanie wchłonąć, a ich liczebność z roku na rok rośnie.

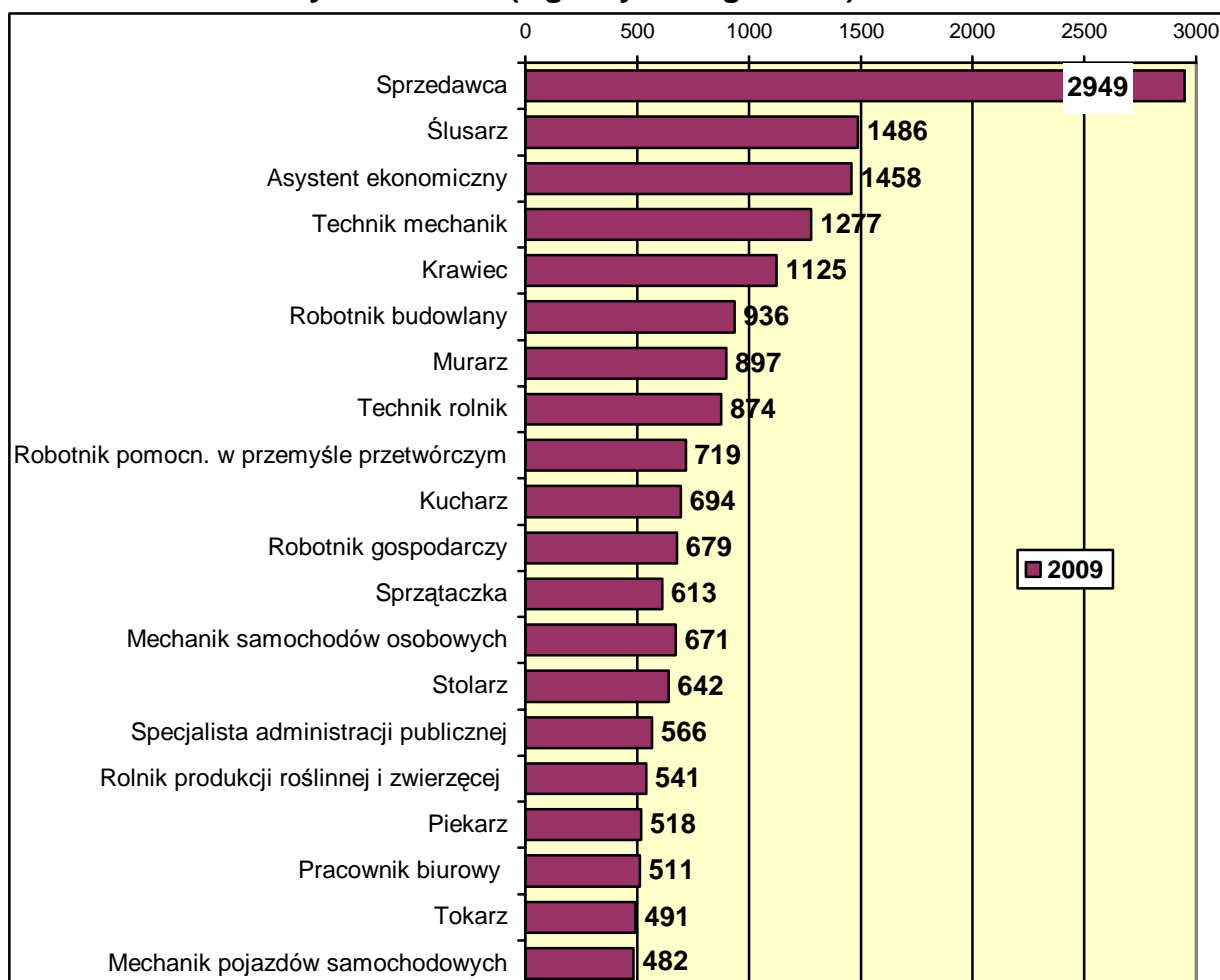

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Lista zawodów najczęściej występujących wśród podlaskich bezrobotnych od dłuższego czasu nie zmienia się. Można jednak zauważyć zmiany liczebności osób je reprezentujących. Znaczny wzrost ogólnego poziomu bezrobocia, jaki miał miejsce w 2009r., tylko te tendencje pogłębił.

Poniższy wykres przedstawia 20 zawodów i specjalności (wg 6-cyfrowego kodu) najliczniej występujących wśród podlaskich bezrobotnych.

Wykres 2. Ranking 20 zawodów najczęściej występujących wśród podlaskich bezrobotnych w 2009r. (wg 6-cyfrowego kodu)

1.3 Struktura zawodowa bezrobotnych wg płci

W zbiorowości bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2009r. kobiety stanowiły 46,0%, a mężczyźni 54,0%. W jeszcze większym stopniu niż w roku poprzednim, w 2009r. udział kobiet zmniejszył się (w końcu 2008r. wynosił on 50,4% ogółu bezrobotnych), wzrósł natomiast udział mężczyzn (w końcu 2008r. odpowiednio: 49,6%).

Tab. 5 Bezrobotni w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów w podziale na płeć (stan w końcu 2009 roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Bezrobotni ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem, z tego:	61169	100,0	28149	100,0	33020	100,0
0. Siły zbrojne	4	0,01	0	-	4	0,0
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	106	0,2	32	0,1	74	0,2
2. Specjaliści	5915	9,7	3712	13,2	2203	6,7
3. Technicy i inny średni personel	9716	15,9	4916	17,5	4800	14,5
4. Pracownicy biurowi	1540	2,5	1050	3,7	490	1,5
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5693	9,3	4709	16,7	984	3,0
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1536	2,5	816	2,9	720	2,2
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14637	23,9	3297	11,7	11340	34,3
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urzą- dzeń	2709	4,4	701	2,5	2008	6,1
9. Pracownicy przy pracach prostych	4908	8,0	1939	6,9	2969	9,0
Bez zawodu	14409	23,6	6977	24,8	7432	22,5

Jak wynika z powyższego zestawienia, struktura zawodowa bezrobotnych kobiet zdecydowanie różni się od struktury zawodowej bezrobotnych mężczyzn. Podobnie jak w ubiegłym roku, wśród kobiet większy udział zaznaczył się w grupach zawodowych związanych ze średnim i wyższym poziomem wykształcenia. Największe dysproporcje dotyczyły jednak grupy pracowników usług osobistych i sprzedawców (16,7% wśród bezrobotnych kobiet i tylko 3,0% wśród bezrobotnych mężczyzn). Specjalistki stanowiły 13,2% bezrobotnych kobiet, podczas gdy wśród mężczyzn odsetek osób z wyższym wykształceniem wyniósł zaledwie 6,7%. Wyraźne różnice zaznaczyły się również w stosunku do osób zaliczanych do grupy pracowników biurowych (3,7% wśród bezrobotnych kobiet i tylko 1,5% wśród bezrobotnych mężczyzn). Z kolei wśród bezrobotnych mężczyzn zaznaczył się większy udział osób zaliczonych do grupy: robotników przemysłowych i rzemieślników (34,3% wśród bezrobotnych mężczyzn i 11,7% wśród bezrobotnych kobiet), operatorów i monterów maszyn i urządzeń (6,1% wśród bezrobotnych mężczyzn i 2,5% wśród bezrobotnych kobiet) oraz pracowników przy pracach prostych (9,0% wśród bezrobotnych mężczyzn i 6,9% wśród bezrobotnych kobiet), czyli grup zawodów związanych z niższymi poziomami wykształcenia.

Wyraźnie rysują się też grupy zawodowe zdominowane przez jedną płeć. Naj-

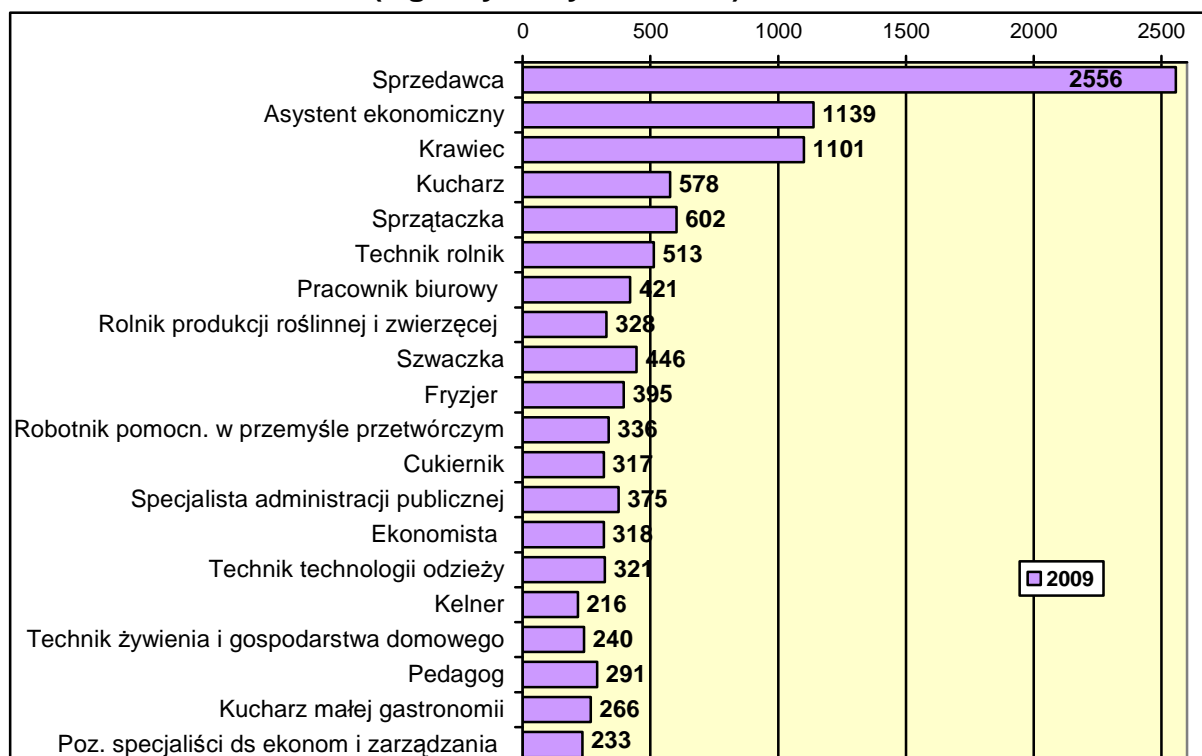

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

bardziej zdominowane przez mężczyzn zawody to tradycyjnie: mechanicy pojazdów samochodowych, technicy mechanicy, ślusarze i pokrewni, mechanicy i monterzy maszyn i urządzeń, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym oraz drogowym i wodnym, murarze i pokrewni, kierowcy samochodów ciężarowych, kierowcy samochodów osobowych, monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych, ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających.

Natomiast do najbardziej sfeminizowanych grup zawodowych należą m.in.: krawcy, kapelusznicy i pokrewni, szwaczki, hafciarki i pokrewni, pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne, tkacze, dziewiarze i pokrewni, przygotowawcze włókna i przędzarze, fryzjerzy i pokrewni, pracownicy domowej opieki osobistej, pracownicy do spraw finansowo-statystycznych, księgowi, pielęgniarki i położne, opiekunki dziecięce.

Wykres 3. Ranking 20 zawodów najczęściej występujących wśród bezrobotnych kobiet w 2009r. (wg 6-cyfrowych kodów)

Jedynie część pozycji z powyższego rankingu, obejmującego zawody najczęściej reprezentowane przez bezrobotne kobiety pokrywa się z analogicznym rankingiem sporządzonym dla ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W rankingu zawodów bezrobotnych kobiet wystąpiły bowiem dodatkowo takie specjalności, jak: pedagog,

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania, technik technologii odzieży, technik żywienia i gospodarstwa domowego, cukiernik, kelner, fryzjer. Nie odnotowano natomiast zawodów związanych z naprawą samochodów oraz budownictwem czy też zawodu ślusarza i stolarza.

1.4 Struktura zawodowa bezrobotnych absolwentów

Monitoringiem zawodów deficytowych i nadwyżkowych objęte zostały również osoby bezrobotne, będące w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki w szkole, ukończenia kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub od nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez niepełnosprawnych, zwane w skrócie absolwentami. Grupa ta obejmowała w końcu 2009r. 4272 osoby bezrobotne i stanowiły one 7,0% ogółu bezrobotnych. W ciągu roku liczba bezrobotnych absolwentów zwiększyła się o 1383 osoby, tj. o 47,9%. Dynamika wzrostu bezrobocia w tej grupie była więc o wiele większa niż wśród ogółu bezrobotnych, gdzie odnotowano wzrost rzędu 33,5%.

Tab. 6 Bezrobotni absolwenci w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów (stan w końcu 2009 roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Bezrobotni ogółem		w tym absolwenci	
	liczba	%	liczba	%
Ogółem, z tego:	61169	100,0	4272	100,0
0. Siły zbrojne	4	0,01	0	-
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	106	0,2	0	-
2. Specjaliści	5915	9,7	1294	30,3
3. Technicy i inny średni personel	9716	15,9	858	20,1
4. Pracownicy biurowi	1540	2,5	25	0,6
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5693	9,3	297	7,0
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1536	2,5	26	0,6
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14637	23,9	381	8,9
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2709	4,4	28	0,7
9. Pracownicy przy pracach prostych	4908	8,0	33	0,8
Bez zawodu	14409	23,6	1330	31,1

Struktura zawodowa bezrobotnych absolwentów różni się znacznie od struktury ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych absolwentów najliczniej reprezentowaną grupą zawodową są specjaliści. W końcu 2009r. do grupy tej zaliczo-

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

no 1294 osoby i stanowiły one 30,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów. Wśród ogółu bezrobotnych osoby z wyższym wykształceniem stanowiły jedynie 9,7%. Udział specjalistów wśród bezrobotnych absolwentów jest więc ponad 3-krotnie większy niż w ogólnej zbiorowości bezrobotnych, mimo że w 2009r. zmniejszył się (w 2008r. wynosił 35,3%).

Spośród absolwentów wyższych uczelni najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych było w zawodach: specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani, specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani, archeolodzy, socjologowie i pokrewni, inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni, ekonomiści oraz nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.

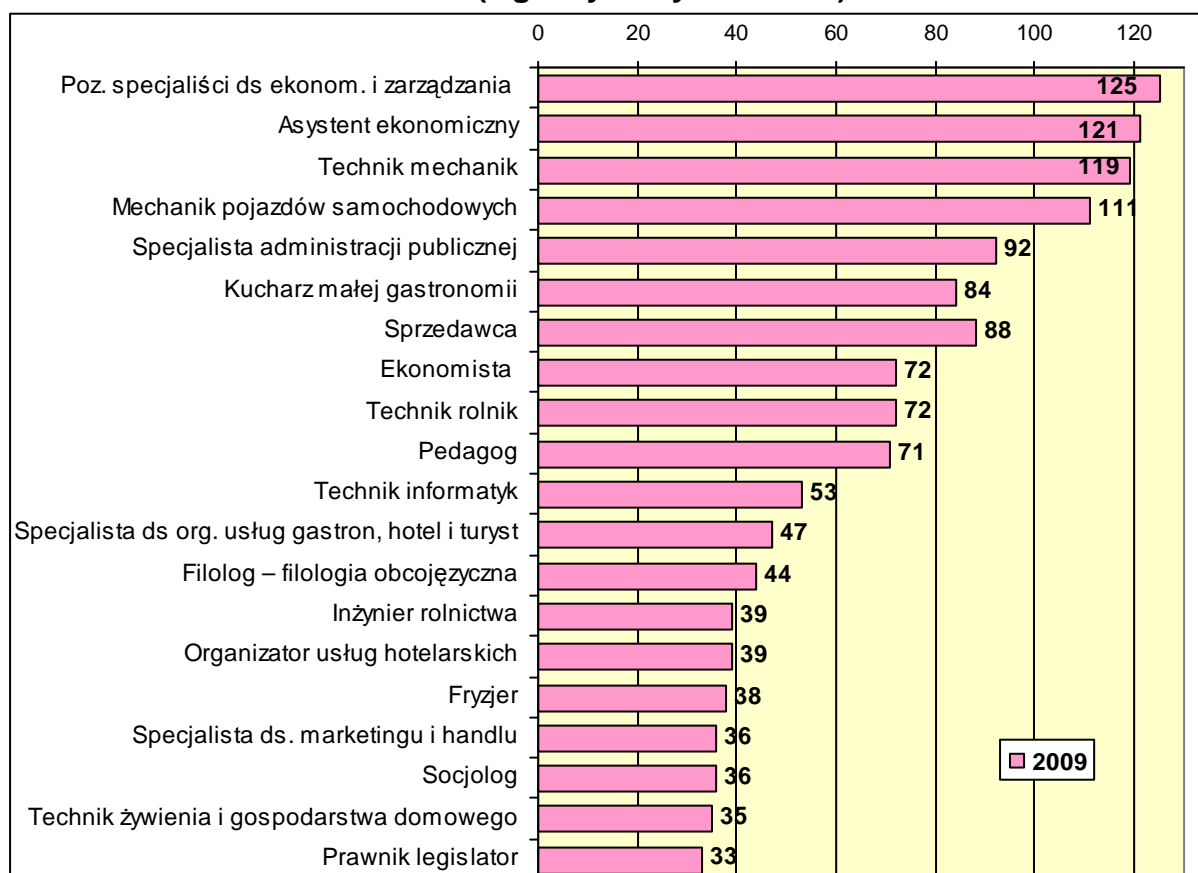
Drugą pod względem liczebności grupą zawodową wśród absolwentów są bezrobotni technicy i inny średni personel – w końcu 2009r. zarejestrowanych było 858 osób. Stanowiły one 20,1% bezrobotnych absolwentów, tj. o ponad 4 punkty proc. więcej niż wynosił udział tej grupy zawodowej wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Największe grupy zawodowe absolwentów szkół średnich to: pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani, technicy mechanicy, technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni, organizatorzy turystyki i pokrewni, technicy informatycy oraz technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni.

Wyższy jest też procentowy udział osób nie posiadających żadnego zawodu w populacji bezrobotnych absolwentów niż w ogólnej liczbie bezrobotnych: odpowiednio 31,1% wobec 23,6% udziału w ogólnej zbiorowości bezrobotnych. Jest to jedna z liczniejszych grup wśród bezrobotnych absolwentów szkół, rekrutująca się głównie spośród osób kończących edukację na poziomie liceum ogólnokształcącego i tym osobom ze względu na brak wykształcenia w konkretnym zawodzie najtrudniej jest podjąć pracę.

Wykres 4. Ranking 20 zawodów najczęściej występujących wśród bezrobotnych absolwentów w 2009r. (wg 6-cyfrowych kodów)

W powyższym rankingu najliczniejszych zawodów bezrobotnych absolwentów, w odróżnieniu od rankingu zawodów przedstawionego dla ogółu bezrobotnych, wystąpiła duża liczba zawodów z grupy specjalistów (10 pozycji) oraz techników i innego średniego personelu. Brak tu natomiast zawodów z grupy pracowników przy pracach prostych, zawodów robotników budowlanych i robotników pomocniczych w przemyśle.

1.5 Zawody generujące długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim

Grupą bezrobotnych, której sytuacja zasadniczo wpływa na kształtowanie się poziomu bezrobocia w województwie są osoby bezrobotne długotrwałe (tj. pozostające nieprzerwanie bez pracy ponad 12 miesięcy). Wśród całej zbiorowości bezrobotnych woj. podlaskiego grupa ta stanowiła w końcu 2009r. 21,3% (13057 osób) i było to o 1,1 punktu proc. mniej niż przed rokiem. W stosunku do końca roku ubiegłego liczba osób długotrwałe bezrobotnych zwiększyła się o 1879 osób, tj. o 16,8%. Dla porównania: w tym samym czasie ogólna liczba bezrobotnych zwiększyła się o 33,5%.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Wzrost liczby bezrobotnych długotrwale odnotowano w większości grup zawodowych, największy zaś dotyczył grupy specjalistów (o 200 osób, tj. o 34,2%), robotników przemysłowych i rzemieślników (o 742 osoby, tj. o 23,9%) oraz techników i innego średniego personelu (o 359 osób, tj. o 23,8%).

Tab. 7 Długotrwale bezrobotni w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów (stan w końcu 2009 roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Bezrobotni ogółem		Długotrwale bezrobotni	
	liczba	%	liczba	%
Ogółem, z tego:	61169	100,0	13057	100,0
0. Siły zbrojne	4	0,01	0	-
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	106	0,2	41	0,3
2. Specjaliści	5915	9,7	785	6,0
3. Technicy i inny średni personel	9716	15,9	1870	14,3
4. Pracownicy biurowi	1540	2,5	497	3,8
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5693	9,3	1494	11,4
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1536	2,5	494	3,8
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14637	23,9	3842	29,4
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2709	4,4	837	6,4
9. Pracownicy przy pracach prostych	4908	8,0	1763	13,5
Bez zawodu	14409	23,6	1434	11,0

Długotrwale bezrobotni to w woj. podlaskim w przeważającej mierze osoby pracujące poprzednio jako robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 29,4% ogółu długotrwale bezrobotnych (wobec 23,9%-udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych), technicy i inny średni personel - 14,3% (wobec 15,9%) oraz pracownicy zatrudnieni przy pracach prostych – 13,5% (wobec 8,0%). Zjawisko długotrwałego bezrobocia koncentruje się głównie w grupach zawodów odpowiadających niższemu poziomowi wykształcenia, jednakże w ostatnim roku zwiększył się udział długotrwale bezrobotnych z wykształceniem średnim i wyższym.

Najmniej licznie wśród osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy nadal występowały pracownicy biurowi, którzy stanowili jedynie 3,8% tej kategorii bezrobotnych (wobec 2,5% wśród ogółu bezrobotnych) i rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – również 3,8% (wobec 2,5%) oraz specjaliści – 6,0% (wobec 9,7%)

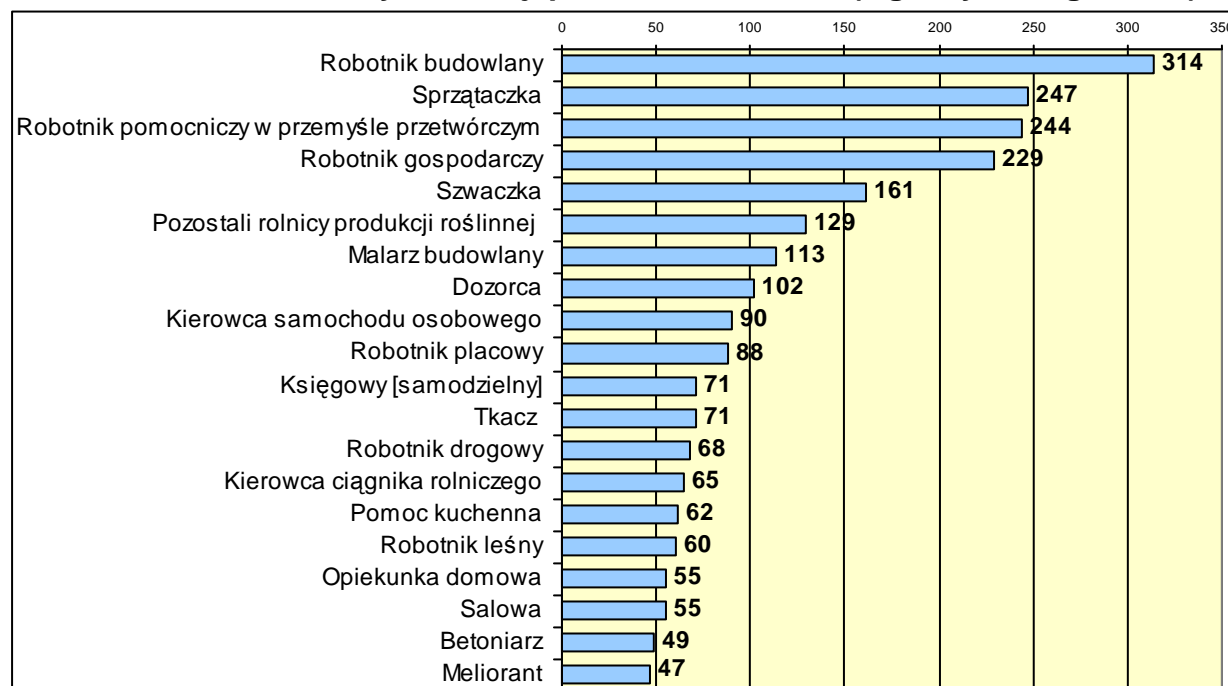

Tab. 8. Lista rankingowa zawodów najczęściej występujących wśród osób długotrwale bezrobotnych w woj. podlaskim (stan w końcu roku)

Lp	Kod zaw.	Nazwa elementarnych grup zawodów	2008r.		2009r.	
			liczba	% do ogółu długotrwale bezr.	liczba	% do ogółu długotrwale bezr.
1.	"5221"	Sprzedawcy i demonstratorzy	888	7,9	969	7,4
2.	"9132"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	286	2,6	474	3,6
3.	"7222"	Ślusarze i pokrewni	286	2,6	409	3,1
4.	"7433"	Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	297	2,7	404	3,1
5.	"3419"	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	483	4,3	371	2,8
6.	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	230	2,1	353	2,7
7.	"9321"	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	248	2,2	352	2,7
8.	"7121"	Murarze i pokrewni	222	2,0	316	2,4
9.	"7231"	Mechanicy pojazdów samochodowych* (zawód szkolny: Mechanik pojazdów samochodowych)	370	3,3	313	2,4
10.	"3212"	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	279	2,5	307	2,3
11.	"7233"	Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń* (zawód szkolny: Mechanik - monter maszyn i urządzeń)	255	2,3	304	2,3

Wymienione grupy zawodowe należą jednocześnie do najliczniejszych subpopulacji bezrobotnych i we wszystkich nastąpił wyraźny wzrost poziomu bezrobocia.

Wykres 5. Ranking 20 zawodów*) najliczniej występujących wśród osób długotrwale bezrobotnych w woj. podlaskim w 2009r. (wg 6-cyfrowego kodu)

*) w rankingu uwzględniono zawody, w których wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł co najmniej 0,33

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Wśród zawodów zagrożonych długotrwałym bezrobociem wystąpiły również zawody, w których pracodawcy często poszukują pracowników. Mimo sporej liczby ofert pracy, w rejestrach urzędów pracy pozostaje grupa osób, które z różnych względów nie mogą bądź nie chcą podjąć pracy. Należy tu przede wszystkim wskazać pracowników niewykwalifikowanych (robotnicy budowlani, gospodarczy, placowi, drogowi, sprzątaczkę, pomoce kuchenne, salowe, dozorczy). W podobnej sytuacji są także pracownicy w zawodach budowlanych (malarz budowlany, betoniarz). Innym przykładem zawodu z jednej strony często poszukiwanego przez pracodawców, a z drugiej reprezentowanego w rejestrach bezrobotnych przez osoby długotrwale pozostające bez pracy jest od kilku lat zawód księgowego. Na relacje popytu i podaży ma więc wpływ nie tylko ilościowe porównanie zasobów pracy w regionie oraz wolnych miejsc pracy, ale także jakość tych zasobów. W rejestrach urzędów pracy przez dłuższy okres czasu pozostaje grupa osób, wyłączonych z aktywności zawodowej, których umiejętności zawodowe i kwalifikacje nie odpowiadają wymaganiom pracodawców, a one same są mało aktywne i nie mają odpowiedniej motywacji do poprawy swojej sytuacji zawodowej.

Wskaźnikiem, który pozwala na wskazanie zawodów w największym stopniu dotkniętych problemem długotrwałego bezrobocia, jest **wskaźnik długotrwałego bezrobocia w danym zawodzie**. Wskaźnik ten jest liczony jako stosunek liczby długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy) występujących w danym zawodzie do ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w tym zawodzie. Można więc wysnuć wniosek, że kształcenie w takim zawodzie bez uaktualnienia programów nauczania może spowodować w przyszłości długotrwałe problemy ze znalezieniem zatrudnienia.

Poniżej przedstawiono listę rankingową 25 grup zawodów (4-cyfrowych) o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia. Listę tę wyłoniono spośród liczących się ilościowo grup zawodów, tj. takich, w których zarejestrowanych było przynajmniej 30 osób długotrwale bezrobotnych w skali województwa, natomiast wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0,33 lub więcej. Dla porównania, przed rokiem analogiczny ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie obejmował 18 grup zawodów spełniających powyższe kryteria. Sytuacja w tym względzie uległa więc pogorszeniu.

Tab. 9 Ranking*) 4-cyfrowych grup zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim w 2009r.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Lp	Kod grupy zaw	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	
			2008	2009
1.	"9162"	Zamiatacze i pokrewni	0,44	0,48
2.	"9131"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,54	0,47
3.	"9152"	Portierzy, woźni i pokrewni	0,47	0,46
4.	"7125"	Robotnicy budownictwa wodnego i pokrewni	0,42	0,46
5.	"3432"	Księgowi	0,39	0,46
6.	"5131"	Opiekunki dziecięce	0,53	0,43
7.	"7442"	Kaletnicy, rymarze i pokrewni	0,38	0,42
8.	"8331"	Operatorzy pojazdów wolnobieżnych rolniczych i leśnych	0,43	0,40
9.	"6311"	Robotnicy leśni i pokrewni	0,36	0,40
10.	"9132"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	0,41	0,40
11.	"6111"	Rolnicy produkcji roślinnej	0,39	0,40
12.	"5133"	Pracownicy domowej opieki osobistej	0,46	0,40
13.	"8283"	Monterzy sprzętu elektronicznego	0,44	0,39
14.	"4121"	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych	0,37	0,38
15.	"8162"	Maszyniści silników, kotłów parowych i pokrewni	0,40	0,38
16.	"7432"	Tkacze, dziewiarze i pokrewni*	0,38	0,38
17.	"5132"	Pomocniczy personel medyczny	0,33	0,37
18.	"7443"	Obuwnicy*	0,36	0,37
19.	"7436"	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	0,31	0,36
20.	"9312"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	0,37	0,35
21.	"4131"	Magazynierzy i pokrewni	0,32	0,34
22.	"8321"	Kierowcy samochodów osobowych	0,31	0,34
23.	"7122"	Betoniarze	0,35	0,34
24.	"9141"	Gospodarze budynków	0,35	0,34
25.	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	0,37	0,34

*) Ranking obejmuje 25 grup zawodów, w których zarejestrowanych było przynajmniej 30 osób długotrwałe bezrobotnych w skali województwa, natomiast wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0,33 lub więcej.

Na liście rankingowej zawodów generujących długotrwałe bezrobocie przeważają zawody związane z niższymi poziomami wykształcenia (np. pomoce domowe i sprzątaczk, portierzy, woźni i pokrewni, zamiatacze i pokrewni, rolnicy produkcji roślinnej, pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne, robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni). Wystąpiły tu zawody związane z produkcją maszyn i urządzeń (monterzy sprzętu elektronicznego), a także pracownicy opieki osobistej (opiekunki dziecięce, pracownicy domowej opieki osobistej, pomocni-

czy personel medyczny) oraz księgowi.

2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

W ciągu 2009r. pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy woj. podlaskiego 22849 ofert pracy, z tego 59% dotyczyło miejsc pracy w zakładach sektora prywatnego, a 41% - w zakładach sektora publicznego. Oferty pracy subsydiowanej stanowiły ok. 67% wszystkich propozycji zatrudnienia, będących w dyspozycji urzędów pracy. W porównaniu do poprzedniego roku liczba ofert pracy zmniejszyła się o 3514, tj. o 13,3%.

Tab. 10 Struktura ofert pracy zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy woj. podlaskiego w latach 2008-2009 wg wielkich grup zawodów

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Oferty pracy zgłoszone w:				Wzrost/ spadek (+/-)	
	2008r.		2009r.		w liczbach	w %
	liczba	%	liczba	%		
Ogółem, w tym:	26363	100,0	22849	100,0	-3514	-15,4
0. Siły zbrojne	63	0,2	0	-	-63	-0,3
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	149	0,6	99	0,4	-50	-0,2
2. Specjaliści	1977	7,5	2044	8,9	67	0,3
3. Technicy i inny średni personel	3016	11,4	3064	13,4	48	0,2
4. Pracownicy biurowi	3801	14,4	3736	16,4	-65	-0,3
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	4099	15,5	3703	16,2	-396	-1,7
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	185	0,7	156	0,7	-29	-0,1
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	4013	15,2	2598	11,4	-1415	-6,2
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1714	6,5	986	4,3	-728	-3,2
9. Pracownicy przy pracach prostych	6886	26,1	6004	26,3	-882	-3,9

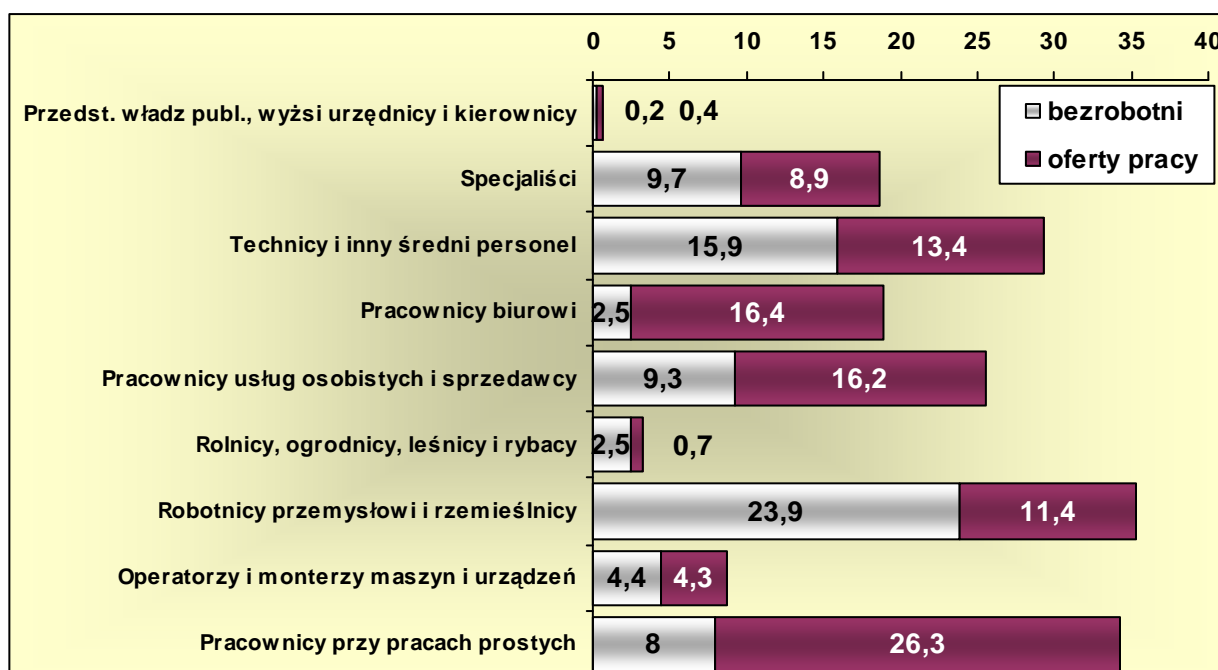
W 2009r. w strukturze zawodowej ofert pracy dominowały 3 wielkie grupy zawodów i skupiały one łącznie 59% wszystkich propozycji zatrudnienia. Były to grupy: pracownicy przy pracach prostych (26,3%), pracownicy biurowi (16,4%) oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (16,2%). Niewielki procent ofert pracy kierowany był do przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (0,4%) i rolników (0,7%). Należy tu jednak mieć na uwadze fakt, iż faktyczna struktura ofert pracy może być zniekształcona przez dużą liczbę ofert pracy subsydiowanej, która

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

często jest organizowana na stanowiskach związanych z pracą biurową.

Ogólna liczba miejsc pracy w 2009r. zmniejszyła się o 3514, czyli zgłoszono o 15,4% ofert pracy mniej niż w roku poprzednim. Największy spadek zapotrzebowania na pracowników odnotowano w stosunku do robotników przemysłowych i rzemieślników (-6,2%), pracowników przy pracach prostych (-3,9%) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (-3,2%). Zwiększył się natomiast popyt na pracowników średniego i wyższego szczebla, tj. specjalistów (+0,3%) i na techników i przedstawicieli innego średniego personelu (+0,2%).

Wykres 6. Porównanie struktury zawodowej ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy woj. podlaskiego w 2009r. oraz zarejestrowanych w końcu 2009r. bezrobotnych wg wielkich grup zawodów

Z zestawienia struktury zawodowej ofert pracy zgłaszanych do urzędów pracy i zarejestrowanych bezrobotnych wynika, że największe dysproporcje między podażą pracy a popytem na nią dotyczą: grupy pracowników biurowych (2,5% w strukturze bezrobotnych wobec 16,4% w strukturze ofert pracy), pracowników przy pracach prostych (odpowiednio: 8,0% wobec 26,3%), a także robotników przemysłowych i rzemieślników (23,9% wobec 11,4%) i rolników, ogrodników, leśników i rybaków (2,5% wobec 0,7%).

Dokładniejszych informacji na temat popytu na poszczególne zawody dostarczy poniższa lista rankingowa ofert pracy najczęściej zgłaszanych do urzędów pracy. Lista

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

ta obejmuje 21 grup zawodów, w których w 2009r. zgłoszono w skali województwa co najmniej 200 ofert pracy (w 2008r. takich grup było 28).

Tab. 11. Ranking ofert pracy zgłoszonych do PUP w 2009r. wg 4-cyfrowych grup zawodów

Lp	Kod zawodu	Nazwa grupy zawodów	Oferty pracy zgłoszone			
			w 2008r.		w 2009r.	
			liczba	%	liczba	%
1.	"9141"	Gospodarze budynków	3021	11,5	3163	13,8
2.	"4191"	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklas.	2612	9,9	2818	12,3
3.	"5221"	Sprzedawcy i demonstratorzy	2443	9,3	2186	9,6
4.	"3431"	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	921	3,5	1047	4,6
5.	"9132"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	965	3,7	929	4,1
6.	"9321"	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	963	3,7	548	2,4
7.	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	800	3,0	495	2,2
8.	"2479"	Specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	322	1,2	437	1,9
9.	"3415"	Agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	295	1,1	375	1,6
10.	"9312"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	480	1,8	315	1,4
11.	"5141"	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	265	1,0	298	1,3
12.	"5123"	Kelnerzy i pokrewni	365	1,4	271	1,2
13.	"5131"	Opiekunki dziecięce	267	1,0	271	1,2
14.	"5122"	Kucharze	267	1,0	263	1,2
15.	"7135"	Szklarze i pokrewni	272	1,0	259	1,1
16.	"8323"	Kierowcy samochodów ciężarowych	726	2,8	259	1,1
17.	"4131"	Magazynierzy i pokrewni	337	1,3	256	1,1
18.	"7231"	Mechanicy pojazdów samochodowych*	279	1,1	243	1,1
19.	"9152"	Portierzy, woźni i pokrewni	209	0,8	218	1,0
20.	"5159"	Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklas.	241	0,9	203	0,9
21.	"7422"	Stolarze i pokrewni	317	1,2	202	0,9

Propozycje ze strony pracodawców są bardzo różnorodne. Podobnie jak w latach ubiegłych, w strukturze zawodowej ofert zaznaczyła się przewaga 3 grup zawodów, które skupiły łącznie prawie 36% wszystkich propozycji zatrudnienia. Były to następujące grupy zawodowe: gospodarze budynków, pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani oraz sprzedawcy i demonstratorzy.

Dalsze pozycje w rankingu zostały zdominowane przez oferty pracy dla pra-

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

owników o elementarnych umiejętnościach, reprezentujących najniższe poziomy wykształcenia: pomocy i sprzątaczek biurowych, hotelowych i podobnych, gospodarzy budynków, portierów, woźnych, robotników przy pracach prostych w przemyśle, robotników pomocniczych w budownictwie ogólnym, drogowym, wodnym oraz kierowców samochodów ciężarowych, a także do mechaników pojazdów samochodowych stolarzy i szklarzy. Dość licznie wystąpiły też oferty zatrudnienia skierowane do pracowników sektora handlu i usług (sprzedawców, fryzjerów, kosmetyczek, kelnerów, kucharzy, opiekunek dziecięcych, pracowników ochrony) oraz do pracowników administracyjnych, sekretarzy i pokrewnych, agentów ds. sprzedaży.

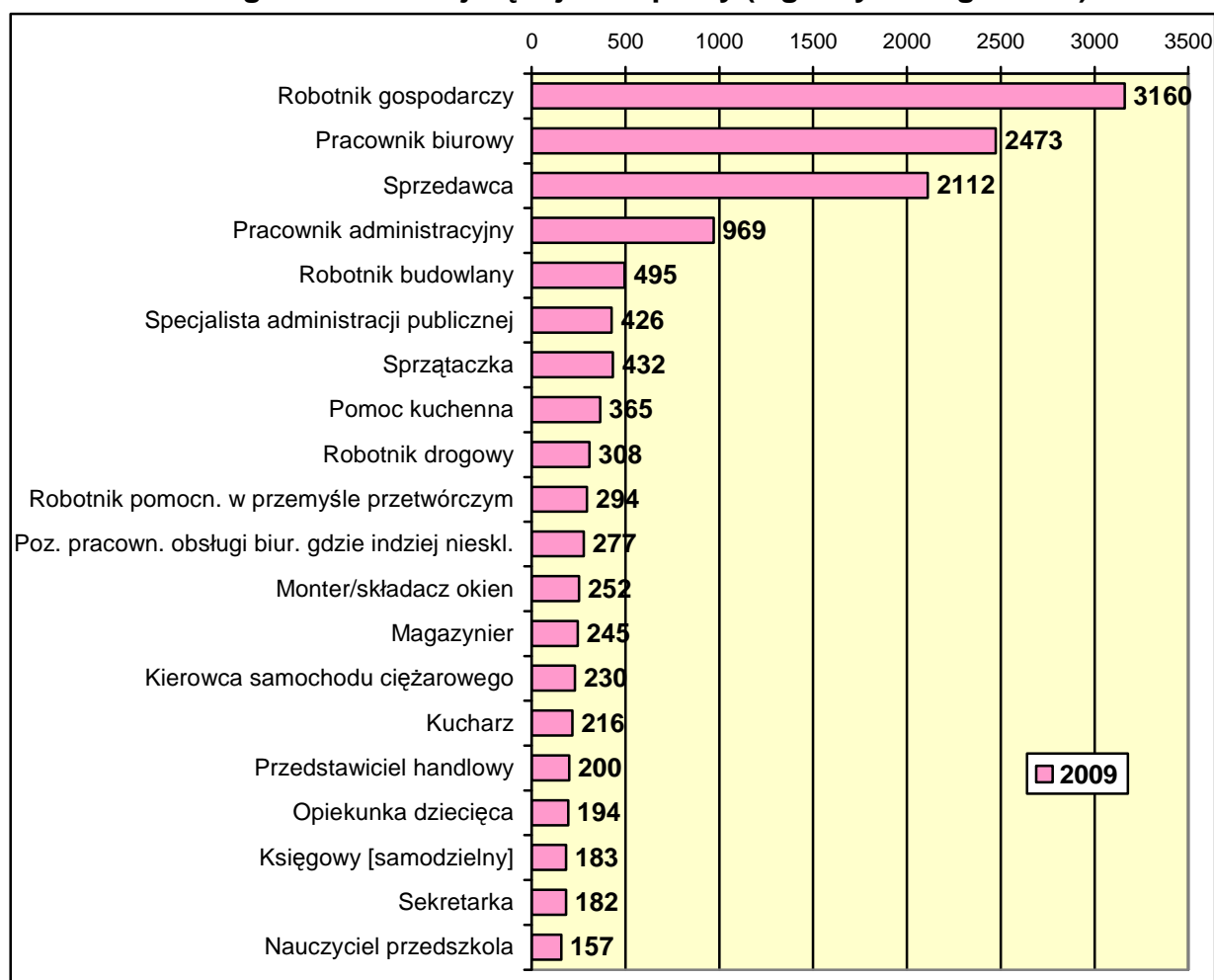
Natomiast propozycje pracy dla specjalistów zajęły pod względem liczebności dalsze pozycje w rankingu i dotyczyły ofert dla specjalistów administracji publicznej, specjalistów ds. ekonomicznych i zarządzania oraz dla nauczycieli przedszkola i nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, jednakże w stopniu niedostatecznym, aby zrównoważyć jednoczesną dużą podaż pracy w tych zawodach.

Mimo zmniejszenia ogólnej liczby miejsc pracy zgłoszonych przez podlaskich pracodawców, w stosunku do części ww. grup zawodów odnotowano wzrost propozycji zatrudnienia. Największy wzrost dotyczył liczby ofert pracy dla pracowników obsługi biurowej (+206), gospodarzy budynków (+142), pracowników administracyjnych, sekretarzy (+126), specjalistów administracji publicznej (+115) oraz dla handlowców (+80).

Zmniejszyło się natomiast zapotrzebowanie m.in. na pracę kierowców samochodów ciężarowych (-467), robotników przy pracach prostych w przemyśle (-415), robotników pomocniczych w budownictwie ogólnym (-305), sprzedawców i demonstratorów (-257).

Wykres 7. Ranking 20 zawodów, w których pracodawcy zgłosili do PUP woj. podlaskiego w 2009r. najwięcej ofert pracy (wg 6-cyfrowego kodu)

2.1. Wskaźnik szansy uzyskania oferty.

Jak duże są szanse na znalezienie pracy w określonym zawodzie, określa wskaźnik szansy uzyskania oferty w danym zawodzie. Wskaźnik ten oblicza się jako stosunek średniej miesięcznej liczby ofert pracy w danym zawodzie w danym okresie czasu, będących w dyspozycji powiatowych urzędów pracy do średniego miesięcznego poziomu rejestrowanego bezrobocia w tym zawodzie. Pozwala on na ustalenie, w których zawodach najłatwiej, a w których najtrudniej znaleźć pracę. Im wyższa wartość tego wskaźnika, tym szanse te rosną.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Tab. 12 Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w woj. podlaskim w 2009r. ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty

Lp	Kod grupy zaw.	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik*) szansy uzyskania oferty
1	"41"	Pracownicy obsługi biurowej	0,2494
2	"91"	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	0,1751
3	"33"	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	0,1498
4	"92"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	0,1126
5	"12"	Kierownicy dużych i średnich organizacji	0,1122
6	"42"	Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	0,1041
7	"13"	Kierownicy małych przedsiębiorstw	0,0798
8	"23"	Specjaliści szkolnictwa	0,0762
9	"34"	Pracownicy pozostałych specjalności	0,075
10	"52"	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	0,0707
11	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,0588
12	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,0575
13	"51"	Pracownicy usług osobistych i ochrony	0,0566
14	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,0421
15	"22"	Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	0,0386
16	"62"	Ogrodnicy	0,0358
17	"71"	Górnicy i robotnicy budowlani	0,0357
18	"24"	Pozostali specjaliści	0,0294
19	"21"	Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	0,0271
20	"82"	Operatorzy i monterzy maszyn	0,022
21	"63"	Leśnicy i rybacy	0,0194
22	"73"	Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	0,016
23	"74"	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	0,015
24	"32"	Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	0,0115
25	"72"	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	0,0111
26	"31"	Średni personel techniczny	0,0077
27	"61"	Rolnicy	0,0015
28	"01"	Siły zbrojne	0
29	"64"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0
30	"11"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze	0

*) Grupy zawodów uszeregowano od najwyższego do najniższego wskaźnika szansy uzyskania oferty

W skali dużych grup zawodów, największe szanse na otrzymanie propozycji pracy w 2009r. mieli: pracownicy obsługi biurowej, pracownicy przy pracach prostych

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

w handlu i usługach, nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy, robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni, kierownicy dużych i średnich organizacji, pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów oraz kierownicy małych przedsiębiorstw.

Analizując szanse uzyskania oferty pracy w skali elementarnych (4-cyfrowych) grup zawodów można wskazać 2 grupy zawodów, w których pracodawcy zgłosili oferty pracy, ale nie było zarejestrowanych osób bezrobotnych (wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy MAX) i były to grupy pracowników archiwów oraz strażnicy w zakładach dla nieletnich. Wysokie szanse na otrzymanie oferty pracy mieli również przedstawiciele takich grup zawodowych, jak:

"5151" Strażacy	4,3332
"5113" Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	2,1666
"3442" Urzędnicy do spraw podatków	1,5
"2431" Archiwiści i muzealnicy	1,1666
"3443" Urzędnicy do spraw przyznawania zasiłków	0,9697
"3482" Pracownicy bibliotek i informacji naukowej	0,8227
"2351" Specjaliści metod nauczania	0,6666
"1222" Kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności podstawowej w przemyśle przetwórczym	0,6664
"3477" Asystenci do spraw organizacji produkcji filmowej i telewizyjnej*	0,5714
"3423" Pracownicy do spraw zatrudnienia i pośrednictwa pracy	0,5555
"3476" Animatorzy kultury	0,5555

Jednocześnie w statystykach urzędów pracy wystąpiło 70 elementarnych grup zawodów, w których zarejestrowane były osoby bezrobotne posiadające zerowe szanse na znalezienie pracy, w tych zawodach bowiem w ciągu całego 2009 roku nie zgłoszono ani jednej oferty pracy. Zawody, w których nie zgłoszono żadnych ofert pracy, wystąpiły we wszystkich wielkich grupach zawodów, i to zarówno wymagających wyższego wykształcenia, jak i elementarnych umiejętności.

3. ANALIZA BEZROBOCIA I OFERT PRACY WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI OSTATNIEGO MIEJSCA PRACY (WG SEKCJI PKD)

Statystyka bezrobotnych według sekcji PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności) określa przynależność ostatniego pracodawcy osoby bezrobotnej do odpowiedniej sekcji i sektora własności.

W woj. podlaskim wśród bezrobotnych dominowały osoby, które pracowały przed nabyciem statusu bezrobotnego. W końcu 2009r. zbiorowość ta liczyła 45241 osób (74,0%

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

ogółu bezrobotnych) i w stosunku do końca roku poprzedniego zmniejszyła się o 11484 osoby, tj. o 34,0%.

Tab. 13. Struktura bezrobotnych poprzednio pracujących i ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności w woj. podlaskim w 2009r.

Sekcje PKD 2007	Bezrobotni nowo rejestrujący się w 2009r.		Bezrobotni - stan w końcu 2009r.		Oferty pracy zgłoszone w 2009r.	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1403	2,2	1523	3,4	340	1,5
Górnictwo i wydobywanie	134	0,2	90	0,2	26	0,1
Przetwórstwo przemysłowe	16257	26,0	11630	25,7	2975	13,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	179	0,3	151	0,3	50	0,2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	603	1,0	470	1,0	270	1,2
Budownictwo	6247	10,0	4809	10,6	1548	6,8
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	11536	18,5	8315	18,4	3886	17,0
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1640	2,6	1119	2,5	693	3,0
Transport i gospodarka magazynowa	1845	3,0	1204	2,7	587	2,6
Informacja i komunikacja	429	0,7	283	0,6	175	0,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	702	1,1	490	1,1	677	3,0
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	549	0,9	496	1,1	273	1,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1682	2,7	868	1,9	760	3,3
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1546	2,5	1000	2,2	401	1,8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społ.	3736	6,0	3139	6,9	5965	26,1
Edukacja	1754	2,8	1202	2,7	1553	6,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1213	1,9	1006	2,2	1331	5,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	766	1,2	525	1,2	831	3,6
Pozostała działalność usługowa	1523	2,4	1146	2,5	498	2,2
Gosp. dom. zatrudniające pracowników; gosp. domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	243	0,4	284	0,6	8	0,0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	1	0,0	1	0,0	2	0,0
Działalność nie zidentyfikowana	8460	13,5	5490	12,1	0	-
Ogółem	62448	100,0	45241	100,0	22849	100,0

Analiza struktury bezrobotnych poprzednio pracujących według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy wskazuje, że największy ruch kadrowy w 2009r., po-

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

dobnie jak w latach poprzednich, dokonywał się w następujących sekcjach gospodarki województwa podlaskiego:

- przetwórstwo przemysłowe - 16257 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (26,0% ogółu nowo zarejestrowanych) i 2975 zgłoszonych ofert pracy (13,0% ogółu ofert);
- handel i naprawy – 11536 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (18,5%) i 3886 ofert (11,0%);
- budownictwo – 6247 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (10,0%) i 1548 ofert (6,8%);
- administracja publiczna i obrona narodowa – 3736 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (6,0%) i 5965 ofert (26,1%);
- transport i gospodarka magazynowa - 1845 nowo zarejestrowanych bezrobotnych (3,0%) i 587 ofert (2,6%).

W przypadku większości sekcji gospodarki rozkład udziałów procentowych w liczbie bezrobotnych oraz w liczbie ofert pracy był zbliżony. Można jednak wskazać sfery gospodarki województwa, w których rozbieżność między popytem, wyrażającym się liczbą ofert zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy, a podażą pracy w postaci liczby zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych, jest znacząca. Największe dysproporcje między tak rozumianą stroną popytową i podażową rynku pracy wystąpiły w następujących sekcjach PKD:

- administracja publiczna i obrona narodowa – 6,0% w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych i 26,1% w liczbie zgłoszonych ofert pracy,
- edukacja – 2,8% w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych i 6,8% w liczbie zgłoszonych ofert pracy,
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 1,9% w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych i 5,8% w liczbie zgłoszonych ofert pracy
oraz na niekorzyść strony popytowej
- przetwórstwo przemysłowe – 26,0% w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych i 13,0% w liczbie zgłoszonych ofert pracy.

4. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Niedostosowanie systemu kształcenia do wymagań rynku pracy powoduje, że funkcjonują na nim zawody, na które zapotrzebowanie ze strony pracodawców w postaci zgłaszanych ofert pracy jest znacznie mniejsze niż liczba osób mających kwalifikacje i chcących pracować w danym zawodzie (**zawody nadwyżkowe**) oraz zawody, w których pracodawcy mają problem ze znalezieniem kandydatów do pracy (**zawody deficytowe**). Nieznaczny procent stanowią natomiast **zawody zrównoważone**, tj. wykazujące równowagę w zakresie popytu i podaży pracy.

Analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych dokonano na podstawie **wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów**. Jest to procentowy udział liczby zgłoszonych w danym zawodzie ofert pracy w liczbie zarejestrowanych w tym zawodzie bezrobotnych.

Zawody o wskaźniku:

$W_{n,l}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,l}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Im wyższy wskaźnik, tym większe zapotrzebowanie na pracowników w danym zawodzie.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Tab. 14. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r. (wg grup 2-cyfrowych)

Lp	Kod grupy zaw	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik intensywności nadwyżki/deficytu zawodu	
1	"01"	Siły zbrojne	0	X
2	"64"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0	
3	"11"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze	0	
4	"61"	Rolnicy	0,0161	zawody nadwyżkowe
5	"31"	Średni personel techniczny	0,0495	
6	"32"	Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	0,0765	
7	"72"	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	0,0798	
8	"74"	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	0,1143	
9	"21"	Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	0,1196	
10	"24"	Pozostali specjaliści	0,137	
11	"73"	Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	0,1394	
12	"22"	Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	0,1667	
13	"82"	Operatorzy i monterzy maszyn	0,1749	
14	"63"	Leśnicy i rybacy	0,2092	
15	"71"	Górnicy i robotnicy budowlani	0,2955	
16	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,3498	
17	"62"	Ogrodnicy	0,3667	
18	"51"	Pracownicy usług osobistych i ochrony	0,4145	
19	"23"	Specjaliści szkolnictwa	0,4581	
20	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,4842	
21	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,4912	
22	"34"	Pracownicy pozostałych specjalności	0,4996	
23	"52"	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	0,5638	
24	"42"	Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	0,9414	równowaga popytu i podaży pracy
25	"12"	Kierownicy dużych i średnich organizacji	0,9429	
26	"33"	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	1,0000	
27	"13"	Kierownicy małych przedsiębiorstw	1,0645	zawody deficytowe
28	"92"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	1,1471	
29	"91"	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	1,8708	
30	"41"	Pracownicy obsługi biurowej	2,2107	

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Na rynku pracy woj. podlaskiego przeważają zawody zaliczane do nadwyżkowych. W 2009r. wśród 30 grup zawodów wystąpiły 23 grupy zawodów nadwyżkowych, 4 grupy zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy oraz 3 grupy zawodów deficytowych. Można więc stwierdzić, że jest to rynek o zaburzonej równowadze w zakresie popytu i podaży pracy.

Trzy pierwsze grupy zawodów, będące na czele powyższego rankingu, ze względu na swoją specyfikę i znikomą liczbę ofert pracy nie podlegają w pełni prawom popytu i podaży. Są to: siły zbrojne, rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby oraz przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, zawodowi działacze. Dlatego też jako najbardziej nadwyżkowe należy wskazać następujące duże grupy zawodów: rolników, średni personel techniczny, średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia oraz grupę robotników obróbki metali i mechaników maszyn i urządzeń.

Grupy zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy to: pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów, kierownicy dużych i średnich organizacji, nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy oraz kierownicy małych przedsiębiorstw.

Do deficytowych dużych grup zawodów należą: robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni, pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach oraz pracownicy obsługi biurowej.

Należy jednak zaznaczyć, że zestawienie zawodów deficytowych i nadwyżkowych wg 2-cyfrowych dużych grup jest zbyt uogólnione i nie odzwierciedla rzeczywistego obrazu sytuacji, powodując utratę wielu istotnych informacji.

Bardziej szczegółowych informacji dostarcza analiza 352 elementarnych (4-cyfrowych) grup zawodów. Wśród podlaskich bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2009r., można wyróżnić:

- aż 289 grup zawodów nadwyżkowych, w tym 74 grupy, w których nie zgłoszono ani jednej oferty pracy,
- 9 grup zawodów zrównoważonych,
- 54 grupy zawodów deficytowych, w tym 92 grupy, które osiągnęły wskaźnik określany jako MAX (wskaźnik ten dotyczy zawodów, w których zgłoszono oferty, ale w ewidencji urzędów pracy nie odnotowano bezrobotnych posiadających te zawody).

4.1. Zawody nadwyżkowe

Na rynku pracy w woj. podlaskim wystąpiło w 2009r. 289 grup zawodów zaliczanych do nadwyżkowych, tj. takich zawodów, w których liczba poszukujących pracy znacznie przekracza zapotrzebowanie zgłaszane ze strony pracodawców (82%

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

wszystkich grup zawodów występujących w 2009r. w ewidencji powiatowych urzędów pracy w woj. podlaskim).

Spośród zawodów nadwyżkowych prawie 26% stanowiły zawody, w których w ciągu roku pracodawcy w ogóle nie zgłosili ofert pracy (74 grupy zawodów). W grupie tej najliczniej reprezentowani byli bezrobotni przygotowawcze włókna i przędzarnie, operatorzy maszyn tkackich, dziewiarskich oraz przędzalniczych i pokrewni, kaletnicy, rymarze i pokrewni oraz operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa owoców, warzyw, nasion oleistych i pokrewni.

Dalszych 48% grup zawodów uzyskało wskaźniki intensywności o wartości od 0,0072 do 0,3 (139 zawodów). 20 najbardziej nadwyżkowych spośród nich zostało przedstawionych w poniższym rankingu.

Tab. 15. Ranking 20 grup zawodów najbardziej nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r. (wg grup 4-cyfrowych)

Lp	Kod grupy zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności nadwyżki*)	Bezrobotni	Oferaty pracy	Nadwyżka
1	"2442"	Filozofowie, historycy i politolodzy	0,0072	263	3	260
2	"3212"	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	0,0074	1 487	11	1 476
3	"2443"	Filolodzy i tłumacze	0,0092	251	4	247
4	"3213"	Technicy technologii żywności*	0,0097	583	7	576
5	"6131"	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	0,0114	708	7	701
6	"8312"	Dyżurni ruchu, manewrowi i pokrewni	0,0145	89	1	88
7	"6111"	Rolnicy produkcji roślinnej	0,0151	599	7	592
8	"7311"	Mechanicy precyzyjni*	0,0156	51	1	50
9	"3414"	Organizatorzy turystyki i pokrewni	0,0158	428	10	418
10	"2121"	Matematycy i pokrewni	0,0159	34	1	33
11	"7111"	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	0,0169	78	1	77
12	"3119"	Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0192	1 065	22	1 043
13	"3115"	Technicy mechanicy	0,021	2 055	58	1 997
14	"2411"	Ekonomiści	0,0215	598	18	580
15	"3214"	Dietetycy i żywieniowcy	0,0217	411	13	398
16	"7139"	Robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0227	136	4	132
17	"7233"	Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń*	0,0234	1 321	33	1 288
18	"2441"	Archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	0,027	634	30	604
19	"7432"	Tkacze, dziewiarze i pokrewni*	0,0288	403	10	393
20	"8272"	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów mleczarskich	0,0303	97	3	94

*) grupy zawodów uszeregowano od najniższego do najwyższego wskaźnika intensywności nadwyżki. Im niższy wskaźnik, tym większa nadwyżka.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

W woj. podlaskim tradycyjnie do najbardziej nadwyżkowych należą przede wszystkim:

- zawody techniczne na poziomie średnim (technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni, technicy technologii żywności, organizatorzy turystyki i pokrewni, technicy mechanicy, dietetycy i żywieniowcy),
- zawody związane z przemysłem maszynowym (mechanicy precyzyjni, mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń), włókienniczym (tkacze, dziewiarze i pokrewni), spożywczym (operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów mleczarskich) oraz budownictwem (robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani, górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni),
- zawody z grupy specjalistów, związane z wykształceniem humanistycznym (filozofowie, historycy i politolodzy, archeolodzy, socjologowie i pokrewni, filolodzy i tłumacze), a także ekonomiści oraz matematycy i pokrewni.
- zawody związane z rolnictwem (rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej).

Tab.16. Ranking 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów i specjalności w woj. podlaskim w 2009r. (wg 6-cyfrowego kodu)

Lp	Kod zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności nadwyżki*)	Liczba bezrobotnych w końcu 2009r.
1	"612990"	Pozostali hodowcy zwierząt i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0	541
2	"743101"	Przędzacz	0	139
3	"311918"	Technik włókiennik	0	138
4	"321206"	Technik ogrodnik	0	117
5	"341403"	Organizator usług gastronomicznych	0	113
6	"244204"	Politolog	0	104
7	"341903"	Organizator agrobiznesu	0	103
8	"723301"	Mechanik maszyn i urządzeń budowlanych i melioracyjnych	0	102
9	"321402"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0,0018	290
10	"321208"	Technik rolnik	0,0028	874
11	"244302"	Filolog – filologia obcojęzyczna	0,0033	136
12	"341404"	Organizator usług hotelarskich	0,0037	136
13	"611190"	Pozostali rolnicy produkcji roślinnej	0,0038	284
14	"247990"	Pozostali specjaliści administracji publicznej gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0041	119
15	"321309"	Technik technologii żywności – przetwórstwo mleczarskie	0,0047	108
16	"724190"	Pozostali elektromechanicy	0,0051	125
17	"321390"	Pozostali technicy technologii żywności	0,0063	106

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Lp	Kod zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności nadwyżki*)	Liczba bezrobotnych w końcu 2009r.
18	"723390"	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	0,0069	199
19	"311913"	Technik technologii odzieży	0,0071	324
20	"311209"	Technik ochrony środowiska	0,0088	119
21	"222105"	Inżynier rolnictwa	0,0103	150
22	"241990"	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0107	364
23	"713901"	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	0,0115	103
24	"827101"	Operator urządzeń przetwórstwa drobiu	0,0159	109
25	"311503"	Technik mechanizacji rolnictwa	0,0163	227
26	"724290"	Pozostali elektromonterzy	0,0175	135
27	"743206"	Tkacz	0,0194	213
28	"311911"	Technik technologii drewna	0,0203	277
29	"311502"	Technik mechanik	0,0214	1277
30	"241102"	Ekonomista	0,0215	457

*) Grupy zawodów uszeregowano od najniższego do najwyższego wskaźnika intensywności nadwyżki. Im niższy wskaźnik, tym większa nadwyżka; ranking obejmuje 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów, w których zarejestrowanych było co najmniej 100 bezrobotnych.

4.2 Zawody deficytowe

Do zawodów deficytowych zalicza się zawody, w których zakłady pracy miały kłopoty ze znalezieniem pracowników, ponieważ liczba osób poszukujących pracy w tych zawodach była mniejsza niż liczba wolnych miejsc pracy. Zawody deficytowe stanowią na rynku pracy zdecydowaną mniejszość (ok. 15% zawodów występujących w 2009r. w statystykach rynku pracy).

Wśród 278 elementarnych grup zawodów, na które pracodawcy zgłosili jakiegokolwiek zapotrzebowanie w 2009r., 54 grupy stanowiły zawody deficytowe, w tym w 9 grupach zawodów w ewidencji powiatowych urzędów pracy nie było zarejestrowanych bezrobotnych (wskaźnik MAX).

Poniżej przedstawiono ranking najbardziej deficytowych 4-cyfrowych grup zawodów, przy czym wzięto pod uwagę te grupy zawodów deficytowych, w których pracodawcy zgłosili co najmniej 20 ofert pracy w skali województwa.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Tab. 17. Ranking najliczniejszych grup zawodów deficytowych w woj. podlaskim w 2009r. (wg grup 4-cyfrowych)

Lp.	Kod grupy zaw.	Grupy zawodów	Wskaźnik*) intensywności deficytu	Liczba bezrobotnych	Liczba ofert pracy	Deficyt
1	"3443"	Urzędnicy do spraw przyznawania zasiłków	16	4	33	-29
2	"5151"	Strażacy	6,5	-	27	-27
3	"3476"	Animatorzy kultury	6,25	12	51	-39
4	"3482"	Pracownicy bibliotek i informacji naukowej	4,8333	16	118	-102
5	"1239"	Kierownicy pozostałych wewnętrznych jednostek organizacyjnych gdzie indziej niesklasyfikowani	4,5	10	28	-18
6	"9141"	Gospodarze budynków	4,1078	917	3 227	-2310
7	"4191"	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	4,0547	730	2 876	-2146
8	"2431"	Archiwiści i muzealnicy	3,5	4	36	-32
9	"7129"	Robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	3,3409	63	150	-87
10	"4111"	Sekretarki	2,8	68	186	-118
11	"4222"	Recepcjoniści i rejestratorzy	2,7273	64	153	-89
12	"8231"	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy	2,7143	10	39	-29
13	"3431"	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	2,6846	360	1 068	-708
14	"2332"	Nauczyciele przedszkoli	2,5738	60	160	-100
15	"3475"	Sportowcy zawodowi, trenerzy i pokrewni	2,4615	16	33	-17
16	"5131"	Opiekunki dziecięce	2,168	145	277	-132
17	"3412"	Pośrednicy ubezpieczeniowi	2,0769	27	28	-1
18	"8111"	Operatorzy maszyn górniczych i pokrewni	1,8065	35	57	-22
19	"7135"	Szklarze i pokrewni	1,671	119	264	-145
20	"3432"	Księgowi	1,2621	204	187	17
21	"9211"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie i pokrewni	1,25	56	77	-21
22	"8141"	Operatorzy urządzeń do obróbki drewna	1,2453	51	67	-16
23	"9312"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	1,2451	300	321	-21
24	"7124"	Robotnicy budowy dróg i pokrewni	1,1698	41	63	-22
25	"3461"	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	1,1073	149	200	-51

*) grupy zawodów uszeregowano od najwyższego do najniższego wskaźnika intensywności deficytu. Im wyższy wskaźnik, tym większy deficyt.

Na podlaskim rynku pracy można wskazać następujące grupy zawodów deficytowych liczących się ilościowo na podlaskim rynku pracy:

- zawody związane z wykształceniem wyższym (archiwiści i muzealnicy, nauczyciele przedszkola) oraz z pełnieniem funkcji kierowniczych (kierownicy wewnętrznych jed-

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

nostek organizacyjnych),

- zawody na średnim poziomie wykształcenia:

- związane z kontaktami z klientem lub wymagające umiejętności interpersonalnych (pośrednicy ubezpieczeniowi, pracownicy bibliotek i informacji naukowej, pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej, urzędnicy do spraw przyznawania zasiłków, animatorzy kultury), sportowcy zawodowi, trenerzy i pokrewni,
- związane z pracą biurową (pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni, pracownicy obsługi biurowej, sekretarki, recepcjoniści i rejestratorzy), księgowi,
- związane z opieką osobistą (opiekunki dziecięce),

- zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego:

- zawody budowlane (robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni, robotnicy budowy dróg i pokrewni, szklarze i pokrewni),
- operatorzy maszyn i urządzeń (operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy, operatorzy maszyn górniczych i pokrewni, operatorzy urządzeń do obróbki drewna),
- pracownicy niewykwalifikowani (gospodarze budynków, robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni, robotnicy pomocniczy w rolnictwie i pokrewni).

Poniższe zestawienie przedstawia listę rankingową 30 najbardziej deficytowych 6-cyfrowych zawodów w woj. podlaskim.

Tab.18. Ranking 30 najbardziej deficytowych zawodów i specjalności w woj. podlaskim w 2009r. (wg 6-cyfrowego kodu)

Lp	Kod zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności deficytu*	Liczba ofert pracy zgłoszonych w 2009r.
1	"344301"	Urzędnik ubezpieczeń społecznych	32	32
2	"414104"	Kurier	29	29
3	"814107"	Operator strugarek i frezarek do drewna	23	23
4	"513190"	Pozostałe opiekunki dziecięce	15,2	76
5	"915205"	Szatniarz	12,5	25
6	"515990"	Pozostali pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	11,6667	70
7	"419190"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	11,08	277
8	"242901"	Asystent prawny	11	22

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

Lp	Kod zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności deficytu*)	Liczba ofert pracy zgłoszonych w 2009r.
9	"222101"	Doradca rolniczy	7,2857	51
10	"419104"	Pracownik kancelaryjny	6,6667	60
11	"515101"	Strażak	6,5	26
12	"347601"	Animator kultury	6,25	50
13	"343102"	Sekretarka medyczna	6	42
14	"823104"	Wulkanizator	5,4286	38
15	"921103"	Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni	5,4	27
16	"348202"	Bibliotekarz	4,9474	94
17	"712901"	Konserwator budynków	4,75	133
18	"932113"	Pomocnik mleczarski	4,5556	41
19	"123901"	Kierownik wewnętrznej jednostki organizacyjnej gdzie indziej niesklasyfikowany	4,5	27
20	"346103"	Opiekunka środowiskowa	4,3571	61
21	"914103"	Robotnik gospodarczy	4,2473	3160
22	"422202"	Rejestratorka medyczna	4,1	82
23	"419101"	Pracownik biurowy	3,8701	2473
24	"743302"	Gorseciarka	3,4286	24
25	"915105"	Goniec	3	24
26	"832301"	Kierowca ciągnika siodłowego	2,9	29
27	"347502"	Instruktor dyscypliny sportu	2,875	23
28	"341504"	Telemarketer	2,8333	34
29	"411101"	Sekretarka	2,8	182
30	"243101"	Archiwista	2,7778	25

*) Grupy zawodów uszeregowano od najwyższego do najniższego wskaźnika intensywności deficytu. Im wyższy wskaźnik, tym większy deficyt; ranking obejmuje 30 najbardziej deficytowych zawodów, w których zgłoszonych było co najmniej 20 ofert pracy w skali województwa.

4.3 Zawody zrównoważone

Na wojewódzkim rynku pracy wystąpiło w 2009r. 9 elementarnych grup zawodów zrównoważonych, tj. takich, w których wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) kształtował się w granicach 0,9 – 1,1 (poniżej zestawienie grup zawodów zrównoważonych).

Tab. 19. Grupy zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy w woj. podlaskim w 2009r. (wg grup 4-cyfrowych)

Lp.	Kod grupy zaw.	Grupy zawodów	Wskaźnik intensywności nadwyżki/deficytu	Liczba bezrobotnych	Liczba ofert pracy	Deficyt/nadwyżka
1	"8241"	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z drewna	0,9143	33	33	0
2	"1223"	Kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności podstawowej w budownictwie	1	7	8	-1
3	"3311"	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	1	38	40	-2
4	"6121"	Hodowcy wyspecjalizowanej produkcji zwierzęcej	1	3	3	0
5	"8224"	Operatorzy urządzeń do produkcji materiałów światłoczułych i obróbki filmów.	1	1	1	0
6	"8277"	Operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa kawy, herbaty i ziarna kakaowego	1	4	2	2
7	"9153"	Wybierający pieniądze z automatów, odczytujący liczniki i pokrewni	1	1	1	0
8	"9142"	Myjący pojazdy i szyby	1,0345	26	31	-5
9	"4221"	Informatorzy, pracownicy biur podróży i pokrewni	1,0435	25	24	1

Listę zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy zdominowały zawody z grupy operatorów maszyn i urządzeń (operatorzy urządzeń w przemyśle drzewnym, spożywczym i chemicznym), a następnie zawody z grupy pracowników przy pracach prostych (myjący pojazdy i szyby, wybierający pieniądze z automatów, odczytujący liczniki i pokrewni).

Do zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy należą też zawody związane z pełnieniem funkcji kierowniczych (kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych w budownictwie), a na poziomie wykształcenia średniego: nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy oraz informatorzy, pracownicy biur podróży i pokrewni.

Tab.20. Lista zawodów i specjalności o zrównoważonym popycie i podaży pracy w woj. podlaskim w 2009r. (wg 6-cyfrowego kodu)

Lp	kod zaw.	Zawód	Wskaźnik intensywności nadwyżki/deficytu	Liczba bezrobotnych	Liczba ofert pracy w 2009r.
1	"341503"	Przedstawiciel handlowy [przedstawiciel regionalny]	1,0695	121	200
2	"932190"	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	0,9647	54	82
3	"235908"	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	0,967	44	88
4	"742302"	Pilarz	0,9318	39	41
5	"311101"	Laborant chemiczny	1,0294	31	35
6	"824190"	Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z drewna	0,9143	25	32
7	"522108"	Sprzedawca w stacji paliw	1	23	39
8	"343190"	Pozostali pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	1	11	21
9	"514190"	Pozostali fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	1,0769	10	14
10	"232121"	Nauczyciel techniki	1	7	15
11	"122301"	Kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej w budownictwie	1	5	8
12	"341990"	Pozostali pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	1	5	7
13	"413390"	Pozostali pracownicy do spraw transportu	1	5	5

*) ranking obejmuje zawody „równowagi”, w których zarejestrowanych było co najmniej 5 bezrobotnych.

PODSUMOWANIE

Począwszy od drugiej połowy 2008r., na podlaskim rynku pracy nastąpiło pogorszenie sytuacji skutkujące wzrostem poziomu bezrobocia. Negatywne tendencje uległy w 2009r. pogłębieniu. W analizowanym 2009r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych zwiększyła się o 15,3 tys. osób, tj. o 33,5% (dla porównania – w 2008r. poziom bezrobocia zmniejszył się o 3,0 tys. osób, tj. o 6%), a procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo wzrósł o 2,9 punktu proc. do 12,6% (w poprzednim roku zmniejszył się o 1 punkt).

Jednocześnie pracodawcy zgłosili 22,8 tys. ofert pracy, czyli o 3,5 tys. (o ponad 13%) mniej niż w roku ubiegłym. W 2009r. z bezrobocia odeszło 75,6 tys. osób, tj. o 2,9 tys. mniej niż przed rokiem. Zmniejszenie „odpływów” z bezrobocia spowodowane było głównie mniejszą aktywnością bezrobotnych, wyrażającą się mniejszą liczbą podjęć pracy – w analizowanym okresie pracę podjęło 26,9 tys. bezrobotnych, tj. o 3,5 tys. mniej niż w 2008r.

Na skutek pogarszającej się sytuacji gospodarczej związanej z ogólnosiątkowym kryzysem finansowym pogłębiła się nierównowaga między popytem na pracę a podażą pracy. Zarówno wojewódzki, jak i poszczególne powiatowe rynki pracy wykazują znaczne dysproporcje między liczbą zarejestrowanych bezrobotnych (61 tys. osób w skali województwa) a liczbą ofert pracy, będących w dyspozycji urzędów pracy (23 tys. ofert).

Bezrobocie w woj. podlaskim skoncentrowane jest w kilku sekcjach gospodarki, a mianowicie w przetwórstwie przemysłowym (26% ogółu zarejestrowanych w końcu 2009r. bezrobotnych uprzednio pracowało w tej sekcji), handlu i naprawach (18,5%), budownictwie (10%) i administracji publicznej i obronie narodowej (6,0%) oraz w kilku grupach zawodowych: robotników przemysłowych i rzemieślników (21% ogółu bezrobotnych), techników i innego średniego personelu (17%) i specjalistów (13%).

Jednocześnie z tych sekcji zgłaszane jest przez pracodawców największe zapotrzebowanie na nowych pracowników, i tak: z sekcji administracja publiczna i obrona narodowa wpłynęło 26% ogółu ofert wpływających do urzędów pracy, z handlu i napraw - 17%, z przetwórstwa przemysłowego - 13% oraz z budownictwa i edukacji – po 7%. Oferty pracy kierowane są przede wszystkim do pracowników przy pracach prostych (26% zgłaszanych ofert), pracowników usług osobistych i sprzedawców (16%) i pracowników biurowych (również 16%) oraz techników i innego średniego personelu

(13%).

W związku ze zwiększonym napływem do bezrobocia, nadmiar osób bezrobotnych w stosunku do oferowanych miejsc pracy pogłębił się i wystąpił w większości grup zawodów. Zawody nadwyżkowe stanowiły na rynku pracy woj. podlaskiego 82% ogółu zawodów, z czego 26% zawodów nadwyżkowych to takie, w których w ciągu roku pracodawcy w ogóle nie zgłosili ofert pracy. Do najbardziej nadwyżkowych zawodów należą, podobnie jak w poprzednich latach, przede wszystkim zawody związane z przemysłem włókienniczym, maszynowym, rolnictwem, częściowo budownictwem, a także zawody techniczne (technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni, technicy technologii żywności, organizatorzy turystyki i pokrewni, technicy mechanicy, dietetycy i żywnościowcy). Wśród zawodów specjalistów nadwyżka zasobów pracy dotyczyła głównie humanistów (filozofowie, historycy i politolodzy, archeolodzy, socjolodzy i pokrewni, filolodzy i tłumacze, ekonomiści).

Grupa zawodów deficytowych wobec zmniejszenia popytu na pracę zmniejszyła się; obejmowała ona 54 grupy i stanowiły 15% ogółu zawodów funkcjonujących na rynku pracy w 2009r. Na podlaskim rynku pracy można wskazać następujące grupy zawodów deficytowych: na średnim poziomie wykształcenia - zawody wymagające umiejętności interpersonalnych bądź związane z kontaktami z klientem (pośrednicy ubezpieczeniowi, animatorzy kultury, pracownicy bibliotek i informacji naukowej, pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej, urzędnicy do spraw przyznawania zasiłków), związane z pracą biurową (pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni, sekretarki, recepcjoniści i rejestratorzy, pracownicy obsługi biurowej), a także pracownicy opieki osobistej. Niezaspokojone zapotrzebowanie na pracę dotyczyło również zawodów związanych z pełnieniem funkcji kierowniczych (kierownicy działów wewnętrznych jednostek organizacyjnych), natomiast na poziomie wykształcenia wyższego najbardziej poszukiwani byli archiwiści i muzealnicy oraz nauczyciele przedszkola. Do zawodów deficytowych w analizowanym okresie można było zaliczyć również zawody związane z budownictwem, zawody operatorów maszyn i urządzeń w przemyśle drzewnym, chemicznym, wydobywczym oraz zawody robotników niewykwalifikowanych.

W 2009r. wyodrębniono 9 grup zawodów wykazujących równowagę w relacji popyt - podaż pracy (3%). Liczba zawodów o zrównoważonym popycie i podaży pracy zmniejszyła się. Znalazły się tu przede wszystkim zawody z grupy operatorów maszyn i urządzeń w przemyśle drzewnym, spożywczym i chemicznym oraz zawody robotni-

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podlaskim w 2009r.

ków niewykwalifikowanych, a także przedstawiciel zawodu związanego z pełnieniem funkcji kierowniczych (kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności podstawowej w budownictwie). Natomiast na poziomie wykształcenia średniego wystąpiły takie zawody, jak: nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy oraz informatorzy, pracownicy biur podróży i pokrewni.

Należy również zwrócić uwagę na grupę zawodów generujących długotrwałe bezrobocie. W woj. podlaskim stanowiły one w końcu 2009r. ponad 21% całej zbiorowości bezrobotnych. Generalnie, na wskutek szeregu działań aktywizacyjnych podejmowanych przez urzędy pracy, na podlaskim rynku pracy od kilku lat poprawia się sytuacja osób długotrwałe bezrobotnych. W 2008r. liczebność osób długotrwałe bezrobotnych znacząco zmniejszyła się – odnotowano spadek aż o 30%. Z kolei w 2009r. nastąpił wprawdzie wzrost liczby długotrwałe bezrobotnych, ale był on znacznie mniejszy niż wzrost ogólnego poziomu bezrobocia (odpowiednio: o 17% przy ogólnym wzroście bezrobocia rzędu 33,5%). Do zawodów w największym stopniu generujących długotrwałe bezrobocie należą zawody związane z niższymi poziomami wykształcenia (np. pomoce domowe i sprzątaczkę, portierzy, woźni i pokrewni, zmiataacze i pokrewni, rolnicy produkcji roślinnej, pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne, robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni). Wystąpiły tu zawody związane z produkcją maszyn i urządzeń (monterzy sprzętu elektronicznego), a także zawody pracowników opieki osobistej (opiekunki dziecięce, pracownicy domowej opieki osobistej, pomocniczy personel medyczny) oraz od lat księgowi, a więc zawody związane z usługami prostymi, przemysłem oraz z niższymi poziomami wykształcenia. Są to nierzadko stanowiska, na które pracodawcy cały czas poszukują pracowników i na których odbywa się rotacja pracowników. Wynika to z charakteru tych stanowisk: niewymagających kwalifikacji i umiejętności, nisko opłacanych, o dużej fluktuacji kadr.

Sporządziła:

Marzanna Wasilewska

